
3 1761 06559759 3

# Fortælling

om

# Hervard Lovriksön.

Efter Kilderne

ved

Kristian Køster.

Kjøbenhavn

Karl Schønbergs Forlag.

Cohens Bogtrykkeri.

1865.

Pris: 40 Sk.

# Karl Schønbergs Forlag. 1857—186

Adam af Bremen, Om Menigheden i Norden under Erkesa i Bremen og Hamborg (788—1072). Tilligemed sammes skrivelse af de nordiske Lande. Oversat af P. V. Christens 1862. 1 Rd. 64 Sk.

Barfod, H. P., Efter en Rejse. Med et Portræt af Dronr Karoline Mathilde. 1861. 1 Rd. 72 Sk.

Beowulfes beorh eller Bjovulfsdrapen, det oldangelske Helte paa Grundsproget, ved N. F. S. Grundtvig. 1861. 2 48 Sk.

Claudius, M. (der Wandsbecker Bote), Udvalgte Skrifter. I danskede ved C. H. Thurah. 1860. 1 Rd. 48 Sk.

Fibiger, J., Johannes den Døber, en kristelig Tragedie. 1 2 Rd.

Fibiger, J., Kors og Kjærlighed, en Familietragedie. 1858. 1 24 Sk.

Grundtvig, N. F. S., Budstikke i Højnorden. 1864. 12 Sk

Grundtvig, N. F. S., Danske Folkefester. En Røst fra dar Samfund. 1842. 8 Sk.

Grundtvig, N. F. S., Den levende Røst. Mindeblade fra Ve mødet i Septemberdagene 1863. Anden, forøgede Udg 1863. 32 Sk.

Grundtvig, N. F. S., En mærkelig Spaadom, ogsaa om Da mark. Efter en gammel Haandskrift udgivet. 1814. 8 S

Grundtvig, N. F. S., Fædreneaaret. Dannekvad til Hans jestæt Kong Frederik den sjette. 1815. 6 Sk.

Grundtvig, N. F. S., Haandbog i Middelalderens Historie. E de bedste Kilder. Et Forsøg. Anden Udgave. 1862. 4

Grundtvig, N. F. S., Kong Frederik den syvendes Ihukomme 1864. 20 Sk.

Grundtvig, N. F. S., Kong Harald og Ansgar. Rimblad Danmarks Kirkebog til Jubelaaret. Anden Udgave. 1 16 Sk.

Grundtvig, N. F. S., Kristelige Prædikener eller Søndagsl Anden Udgave. 3 Dele. 1859—60. 7 Rd.

Grundtvig, N. F. S., Livsfyrsten og Morderen. Fastepræd med Forord og Tillæg. 1864. 16 Sk.

Grundtvig, N. F. S., Mundsmag af Danmarks Krønike til leve Skolebrug. Tredje, forøgede Oplag. 1863. 24 Sk.

# Fortælling

om

# Hervard Lovrikſön.

Efter Kilderne

ved

Kriſtian Køſter.



Kjøbenhavn

Karl Schonbergs Forlag.

Cohens Bogtrykkeri.

1865.

# Forord.

For dem, der er godt kjendte med Grundtvigs Haandbog i Middelalderens Historie og hans Kronikeriim (anden Udgave), er sagtens Hervard Lovrikson en god gammel Ven og Bekjendt, som de nok kunde have Lyst til at høre lidt mere om, men ellers er det sagtens kun Historikerne af Faget, der kjende hans Navn, og de har hidtil baade her til Lands og anden Steds kun skjænket ham ringe Opmærksomhed. Jeg kommer da vel til paa Forhaand i et lille Forord at sige dem lidt Besked, for hvem det er et fuldkommen fremmed Navn, der staaer paa Bogens Titelblad. — Hervard Lovrikson var en Engelskmand, der, efter at have tumlet sig i hele sin Ungdom omkring i fremmede Lande og bestaaet mange Eventyr, endelig drog hjem til Fædrenelandet, da han hørte Rygtet om hvor ilde Normannerne, der imens havde indtaget England, holdt Hus paa hans Fædrenegaard, og nu stillede han sig i Spidsen for en Flok, der vovede det Yderste for Folkets Befrielse. Det var ikke muligt for Kong Vilhelm Erobreren at overvinde ham, hvor stor en Styrke han end opbød; vel lykkedes det ikke heller Hervard at føre sin Krig igjennem og fordrive Normannerne, men det endte dog med, at han kom i Besiddelse af sin Fædrenegaard, Brunne. Det maa dog vel være værd at lægge Mærke til og tage i Gjemme, hvordan en saadan Helt midt i et afkræftet Folk kæmper for Fædreneland og Folkefrihed, og falder han end sejerløs og sønneløs, saa han er som den sidste af den gamle Angler-Stamme, saa bærer dog det engelske Folks Liv Vidnesbyrd om, at Hervard var ikke Stammens sidste Skud; om den end til en Tid stod i

Stampe, saa var det kun, for at skyde saa meget kraftigere fra Roden.

Det er ingen Digtning, som jeg byder i denne Bog, men en historisk Fortælling efter Kilderne. Hovedkilden er en latinsk Levnetsbeskrivelse affattet ikke længe efter Hervards Død, paa Grundlag af Lovrik Degns angelske Optegnelser om sin gamle Herres Liv og Levnet og af mundtlige Meddelelser fra andre af Hervards Stalbrødre*). Dernæst er der Ingulfs Historie om Klosteret Croyland, ligeledes affattet kort efter Hervards Død, Angelsaxer-Kroniken, og Geoffrey Gaimars normanniske Rimkronike om de engelske Konger (fra Midten af det 12te Aarhundrede).**) Af andre Kilder vil jeg navnlig fremhæve Orderik Vitalis og Hugo Candidus, men mange Smaating er samlede fra forskjellige Kanter. Iøvrigt kan man foruden Grundtvigs Middelalderens Historie sammenligne Lappenbergs Englands Historie, Thierrys Historie om Englands Erobring ved Normannerne, og Worsaaes: Den Danske Erobring af England og Normandiet; og af særskilte Fremstillinger af Hervards Historie, Th. Wright i Literature and superstitions of England in the middle age, 2det Bind, S. 91—120, og De Smet i Bulletin de l'Academie Royale de Belgique, XIV. 2. 1847, S. 344—60. —

September 1865.

**Kristian Køster.**

---

*) Det er den, Grundtvig omtaler i sine Oplysninger til Krønikerimene (S. 26); den blev første Gang udgivet 1839 af F. Michel i Chroniques Anglo-Normandes, andet Bind, men efter en daarlig Afskrift; anden Gang udgaves den 1850 af Th. Wright for Caxton Selskabet sammen med Gaimars Rimkrønike, men ikke engang for denne Udgave er det bedste Haandskrift (i Peterborough) lagt til Grund, saa at den lader meget tilbage at ønske og man tit maa gjætte sig til Meningen.

**) Udgivet af F. Michel i første Bind af Chroniques Anglo-Normandes, og fuldstændig 1850 af Th. Wright.

## 1. Hervard i hans Opvæxt.

Hervards Fader Lovrik boede paa Brunne, en Gaard i Lincoln Shire, lige paa Grændsen af det udstrakte Marskland omkring Wash-Bugten; baade paa Faders og Moders Side var han af god Slægt, thi Faderen var en nær Slægtning af Ralf Jarl af Hereford, Kong Edvards Staller, og Moderen Ediva stammede ned fra Oslak, der i Kong Edgars Dage, omtrent 100 Aar for England blev erobret af Normannerne, havde været Jarl i Deira og vundet Pris for sin Visdom og Veltalenhed. En dejlig Dreng var han at see til, og navnlig havde han en udmærket smuk Haarvæxt, saa gult var hans Haar, saa det skinnede af det, hans Ansigt var langstrakt, og Øjnene store, og det var der at mærke ved dem, at det ene ikke var som det andet, men det højre spillede i det graa; i Øvrigt havde han et hvast Blik, og skjøndt han var temmelig sværlemmet og noget firskaaren, saa var han dog langt smidigere end man skulde vente efter hans lave Væxt, og forstod udmærket at bruge alle sine Lemmer. Allerede som Dreng var han meget stærk og behændig, og som Ung var han heel udlært i alle saadanne Idrætter og bar Prisen for alle. Rundhaandet var han til at give bort, og hjalp gjerne alle

dem der trængte, men gjorde ikke stor Forskjel paa, enten han tog af sit eget eller af hvad der hørte hans Fader til; ellers var han haard at komme i Kast med og voldsom i sine Lege, og havde sin Glæde af at yppe Kiv og Slagsmaal med sine Jævnaldrende, prøvede ogsaa tit Kræfter med dem, der var ældre, hvor han kom, i Byer og Gaarde, og enten det gjaldt et Bovestykke eller en Styrkeprøve, var der Ingen, der kunde maale sig med ham. Hans Overmod blev Dag for Dag værre, saa at han ikke nøjedes med at lade sin Kaadhed gaae ud over de Unge, men blandede sig i Mændenes Lag, og naar han vidste, der var nogen, som var uvillig til at erkjende hans Overlegenhed, kunde han ikke lade ham være i Fred. Saaledes kom det sig, at han idelig brød den offentlige Fred og Rolighed, thi hans Haand var imod alle, og alles imod ham. Saa tit Ungdommen kom sammen til Brydekamp og anden Leg, slog han sig ikke til Ro, for han havde vundet Sejer over dem alle og hans Landsmænd maatte tilstaae ham Kampprisen, og kunde de bare Næver ikke forslaae, var han ikke bange for at tage Sværdet til Hjælp. Der lød derfor Klage paa Klage over ham, saa at han høstede kun Utak hos sin Fader og sine Frænder for al sin Dygtighed, da de for hans Overmods Skyld hver eneste Dag maatte leve paa Krigsfod med deres egne gode Venner og Naboer, og kunde takke ham for at de kom til at staae som Fjender og Voldsmænd i deres Landsmænds Øjne, naar de med dragne Sværd og i fuld Rustning maatte ud for at forsvare ham, næsten hver Gang han vendte hjem fra Leg eller Brydning. Tilsidst drev han det saa vidt, at hans Fader ikke kunde finde

sig længer deri, og jog ham bort, han vilde ikke see ham for sine Øjne. Han gav dog ikke tabt for den Sags Skyld; da hans Fader skulde omkring og see til sine Gaarde, drog han i Forvejen med en Flok, som havde samlet sig om ham, og delte ud af hans Ejendomme til sine Venner, ja han satte endog Folk paa Faderens Godser, der skulde tjene ham og svare Landgilde og Rente til hans Stalbrodre. Lovrik drog da til Kong Edvard og fortalte ham det Hele reentud, baade om hans utaalelige Raadheder imod sin Fader, og hans Voldsomheder imod Naboerne, der gik over alle Grændser, saa at han fik udvirket, at Hervard blev landsforviist; han var dengang kun 18 Aar gammel, og bar fra den Tid af Navn af Hervard den Fredløse.

---

## 2. Hervard hos Gisebret af Gent.

Med en eneste Tjener, Morten Letfod, drog han igjennem Nordhumberland til sin Gudfader, den rige Gisebret af Gent*), der havde indbudt ham til sig, da han havde faaet at vide, at han var drevet ud af

*) Hvem denne Gisebret af Gent er, er ikke let at afgjøre for vist. Tør man dømme efter Navnet, da er han ellers bekjendt som en god Forbundsfælle ad Vilhelm og Normannerne, og kommer saaledes for længer hen i Fortællingen (14de Stykke). Han nævnes som Herre til Folkingham (ved Trent i Lincoln) og var en yngre Søn af Radulf af Gent, Herre til Elst (Aalst eller Alost, i Ost-Flandern) og rimeligviis en Søstersøn af Grev Balduin den Femte af Flandern.

Landet, og hos ham havde han ikke været ret mange Dage, inden han fik Lejlighed til at øve en priselig Daad. Gisebret havde nemlig for Skik, hver Paaske, Pindse og Jul at slippe nogle vilde Dyr løs, som han holdt indespærrede, for at prøve de Unges Mod og Manddom, inden de skulde slaaes til Riddere. Navnlig var der en stor Mandebjørn, der stammede fra Norge; man fortalte om den, at den havde Mandevid, saa at den kunde forstaae hvad man sagde, og at dens Fader havde røvet en Pige i Norge og ført hende ud i Skoven og faaet en Søn med hende, der hed Bjørn, og han var bleven Konge i Norge. Hervard bad om Lov til at kæmpe med denne Bjørn i Julen, kort efterat han var kommen dertil, men dette vilde Gisebret ikke tilstede ham, da han ventede sig meget af ham og frygtede for, at han ikke havde Kræfter til at bestaae den Kamp. Den anden Dag sprængte Dyret sine Baand og brød ud af Buret, søndersled og dræbte alt hvad den traf paa. Saasnart Gisebret fik Nys derom, lod han Ridderne ruste sig og bød dem at fælde Bjørnen med Spyd, hvis de da ikke kunde fange den levende. Imidlertid møder Hervard den, som den dryppende af Blod søger lige hen til Gisebrets Sovekammer, hvor hans Hustru og Børn havde søgt Tilflugt i deres Angest, og hvor Ridderne ogsaa vare krøbne i Skjul, og som den faar Øje paa ham, farer den løs paa ham, men han kommer den i Forkjøbet og giver den et Hug i Hovedet, saa Sværdet trænger lige ind til Skulderbladet og sidder fast i Saaret; uden videre tager han nu Bjørnen i Labberne og trækker afsted med den til de andre, saa at de højlig maatte undres over det Syn. Derved kom

han i stor Yndest baade hos Gisebret og hans Frue, men vandt sig i lige Maade Had og Misundelse blandt Ridderne og Væbnerne. Fra først af havde han nemlig sluttet sig til Væbnerne, men vandt sig nu Rang og Sæde lige med Ridderne, uden at han dog vilde slaaes til Ridder med det samme, men vilde vente, da han sagde, at han først maatte lægge sit Mod og sin Tapperhed klarere for Dagen. Det var da haardt at døje for hans Uvenner, at han allevegne der til Lands blev løftet til Skyerne og priist som den Ypperste, og at Kvinderne ved hver en Leilighed sang Viser til hans Ære; og det græmmede dem, at enten det var paa Jagten, eller det var i Leg og Ridderspil, saa var der ingen, der var hans Ligemand. De søgte kun en belejlig Tid til at tage ham af Dage; og en Dag, da Gisebret var paa Jagt i Skoven, havde de faaet en Mand, som ellers var hans gode Ven, og som han for faa Dage siden havde friet fra Døden for Fjendehaand, overtalt til at forraske ham og fælde ham med et Kastespyd; men lige i det sidste Øjeblik, da det næsten var for seent, blev han advaret af sin Tjener, Morten Letfod, og gjennemborede selv Snigmorderen med sin Landse. Saadanne lumske Angreb havde han ikke Lyst til at være Skive for, og han gik derfor strax hen og fortalte det til Gisebrets Hustru og sagde derhos, at nu rejste han med det samme. Hun brast vel i Graad og bad ham indstændig om dog i det mindste at blive til hendes Husbond kom hjem eller til de saae, hvad Ende det tog med deres Søns Sygdom; thi hvis han ikke gik det igjennem, vilde de tage ham i Søns Sted,

saa at han skulde arve alt hvad de havde; men med alt det var dog baade Taarer og Ord spildte, han var ikke at bevæge til at blive.

---

## 3. Hervard i Cornvalis.

Hervard tog derfra hen til en Nissekonge i Cornvalis, der hed Alef; men traf hos ham en afskyelig Karl, ved Navn Jern-Ulk, der vovede at gjøre sig Tanker om Kongens vidunderlig dejlige Datter, som han meente var en passende Løn for hans store Tapperhed; han gik nemlig imellem Skotterne og Pikterne for at være den bedste Krigsmand i deres Stamme, ja var i deres Øjne i Grunden mageløs i den hele Verden. Han gjorde derfor Opsigt hvor han kom frem; Folk strømmede til for at see ham og for at høre ham fortælle om sine store Bedrifter og Heltegjerninger, og det var noget, han gjorde med den største Fornøielse; saa nøje tog han det jo ikke, at han nok lod lidt Løgn løbe med iblandt, og Munden tog han dygtig fuld og sagde, at der var ikke den Mand til i Verden, som han jo turde tage paa sin Samvittighed, ja for ham maatte de gjerne komme baade to og tre imod ham alene. Det gjorde han nu tit og mange Gange, naar han var sammen med Kong Alef og og hans Mænd, men en Gang var det Anglerne, der maatte holde for, det var ret nogle usle Karle til at slaaes, og slet ingen Kræfter havde de, saa han kunde forsikkre, at han engang med et eneste Hug havde slaaet tre ihjel. Saa harmfuld som Hervard var over at høre

paa hans Brouten, kunde han dog ikke andet end trække paa Smilebaandet, og gav ham til Svar, saa de Alle hørte det: „Ja, det troer jeg gjerne; thi de Mænd, som du siger, du har slaaet ihjel, er Fostre af din egen Hjerne og har ingen anden Moder end dit eget Hjerte, saa det er rimeligt nok, at du har kunnet tage Livet af dem med et Pust af din Mund!" og det Svar faldt saa pudsigt, saa at Kongedatteren, der jo skulde være Kæmpens Brud, kom til at lee af Hjertensgrund. Derved blev Hervards Stikpille kun saa meget værre at faae ned, saa at Pralhansen gav sig til at true: „Dersom Kongen ikke havde været tilstede, skulde du ligge død paa Stedet!" Men Hervard svarede: „Lad mig kun see, at saadan en vældig Kæmpe, som du giver dig ud for, ikke bruger List mod en Ungersvend; men vil du gaae ærlig til Værks, skal du finde mig rede, naar det skal være; saa faaer du da ogsaa mest Ære af Sejren, om du ellers vinder den!"

Jern-Ulf kunde aldrig faae Hervards Ord ud af Tankerne, og engang da han traf ham vaabenløs i en Lund tæt ved Kongsgaarden, sagde han strax: „See, nu har jeg jo den ønskeligste Lejlighed til at hævne mig paa min Fjende! Nu skal jeg tage dine gule Lokker og give Prindsessen, saa skal vi see om hun brister i Graad eller i Latter, som dengang hun morede sig saa kostelig over dit frække Svar og syntes saa godt om dit dejlige Haar og dit glatte Ansigt!" — Hervard sagde da til ham: „Det er ellers ingen Ære for dig, der er saadan udrustet baade med Vaaben og med Kræfter, at angribe mig, der intet har at værge mig med, selv om jeg skulde bukke under; men har du Mod i Brystet, saa giv mig

en Times Frist, for at jeg kan give en Præst mine Sager at uddele til de Fattige, og jeg skal da strax være her igjen til din Tjeneste." Det tilstod han ham, imod at han lovede, at han ikke vilde lade Nogen faae Nys om hvad de skulde afgjøre med hinanden. Saasnart Hervard havde væbnet sig, vendte han tilbage, og Kampen begyndte med, at Ulf fik hans Kastespyd i Laaret, og derpaa gik de løs paa hinanden og skiftede Hug. Hervard forstod imidlertid, ung og smidig som han var, at undvige sin Modstanders Hug, men gav ham tit uformodet nogle slemme Slag til Gjengjæld. Han mærkede nu, at Hervard endda ikke var saa ringe, og stræbte at faae fat paa ham med sine Hænder, da han var stærkere og meget højere. Hervard undveg ham dog bestandig, indtil han ved en Uforsigtighed af Kæmpen saae sit Snit og borede sit Sværd ind i Lysken underneden hans Brystpandser. Da han mærkede, at Blodet forløb ham og at Døden nærmede sig, sagde han: „Vee! Vee! Her ligger den stærke, som forlod sig paa sin Styrke, overvældet af en snedig Dreng! Havde jeg dog haft mit gode Sværd, hvormed jeg har fældet saa mange, og ikke givet det til hende, der skulde været min Brud, saa kunde jeg, selv halvdød, i det mindste have hævnet mig!" — Imidlertid havde nogle Drenge hørt Vaabenlarmen, var løbet hjem og havde sagt Kongen det, som strax sendte Folk ud for at skille dem ad, da han var bange for at det skulde koste Hervard Livet, men da de kom til Stedet, fandt de nok et Lig, men et andet end de havde tænkt; Hervard greb de og førte ham til Kongen. Saasnart Folk fik Sagen at vide, vilde de have ham straffet og paastod, at det var umuligt,

at han kunde have fældet den vældige Kæmpe paa en ærlig Maade; men Kongen, der ønskede, at Hervard skulde slippe godt fra det, sendte ham i Fængsel, og lod som han vilde betænke sig paa hvad der skulde gjøres ved ham. Kongedatteren var jo meget fornøjet over som det var gaaet, da hun altid havde gruet for den rædsomme Jætte, og sørgede godt for Hervard, mens han sad i Fængsel; tilsidst skaffede hun ham Lejlighed til at undslippe, og gav ham foruden andre Ting det navnkundige Sværd, som havde tilhørt Jern-Ulf, med den Bøn, at han ikke maatte glemme hende; Kongens Søn af Irland var hendes Hjertensven, til ham skulde han rejse med Bud og Jertegn, og med et Brev, hvori hun fortalte, hvordan han havde skilt dem ved deres værste Fjende.

---

## 4. Hervard i Irland.

Man kan nok vide, at han efter det blev taget godt imod af Kongen i Irland og hans Søn; de fik ham til at blive hos dem nogle Dage, skjøndt han ikke gjorde det saameget gjerne; thi saasnart han havde udført Prindsessens Ærinde, havde han betænkt at tage hjem, hvad ogsaa nok kunde gjøres behov, da han med sine Sødskendebørn Sivard Hvid og Sivard Rød havde faaet Bud om at hans Fader var død og hans Moder var ene om at styre Arven. — Han havde ikke været længe i Irland, før det truede med at komme til Krig med Jarlen af Munster. Alle de der stod Kongen nær, bad og bønfaldt Hervard om at tage Deel i Kampen og

staa dem bi, siden de havde hort saa meget om hans udmærkede Tapperhed, og de i den korte Tid, han havde været hos dem, selv havde seet Prover derpaa. Han gav efter for deres Bonner, og fik travlt med at ruste Alt til Kamp; 7 af hans Stalbrodre fik det Hverv, at angribe den fjendtlige Hærfører midt imellem hans Folk, saasnart Fjenden blot begyndte at vige; og de udførte det virkelig, brod igjennem Fjendernes Slagorden og slog ned baade tilhøjre og tilvenstre, til de naaede til Jarlens Telt, hvor de traf ham sammen med to af hans Raad. Hervard sagde ham, hvad de kom for, han skulde strax falde til Foje for Kongen og hylde ham, ellers maatte han belave sig paa at de angreb ham. Da Jarlen vidste, at hans Folk endnu holdt mandig Stand, satte han sig til Modværge, men da de to Raadsherrer vare dræbte, raabte han om Hjælp; da gik Hervard ene imod ham og gav ham Banesaar, mens de andre holdt Vagt ved Indgangen til Teltet. Jarlens Sværd og Luur toge de med sig som Seierstegn, men nu gjaldt det om at komme tilbage gjennem den fjendtlige Hær, der trængte stærkt ind paa dem fra alle Sider og var nær ved at overvælde dem; Kongens Broderson og desuden to andre af Stalbrodrene faldt, og begge Hervards Sodskendeborn bleve haardt saarede; men da de endelig vare komne til deres Egne igjen, lod de Jarlens Luur lyde, og det slog hans Folk med Skræk, saa de vendte Ryggen. Den Bedrift gjorde Hervard navnkundig i hele Riget, og hans Rygte voxede daglig hos alle Nabofolkene, saa at mange Kæmper og adelige Ynglinge samlede sig om ham for af ham at oplæres i Vaabenkonst og Ridderspil. Saaledes gik et

Aars Tid, mens han tillige med Kongens Søn undertvang alle Fjenderne rundt om, saa Riget blev langt mægtigere end under nogen af Forgængerne.

---

## 5. Hervard som selvbuden Bryllupsgjæst.

Just som de var i Færd med et Tog mod Cornvalis, kom der et Bud fra Kongedatteren der, med Brev og Hilsen: „Hvor kan det dog være, at I saadan kan glemme Eders egen Pige! Eller har det maaskee aldrig været Eders Alvor, saa I kun har tænkt paa at have mig til Bedste! Nu er jeg overgivet til en afskyelig irsk Underkonge, og hans Søn skal ægte mig, skjøndt jeg er Eders Brud. Gid jeg nu i denne Sag maatte mærke noget til den Iver og Tapperhed, som I har tilrede mod andre. Jeg har engang givet Irlands Kongeson min Tro, og har ogsaa i Sinde at holde mit Ord, saa at det bliver ikke med min gode Vilje, om jeg bliver tvunget til at ægte en Anden." Og til Hervard sendte hun den Hilsen: „Kom dog ihu hvad jeg har gjort for Eder, saa I ikke sviger Eders Ære, men kæmper for at jeg kan faae min Hjertensven, saavidt det staar i Eders Magt!" Kongesønnen sendte da strax 40 stadselige Krigsmænd som sine Bud til hendes Fader, med den Hilsen, at han maatte huske gammel Aftale, hvorefter han havde givet ham Løfte paa hans Datter; ellers kunde han være vis paa at han skulde komme med Vaabenmagt og nok vide at finde Vejen baade til ham selv og til hans Datters paatræn=

gende Bejler og til hende selv, hvor saa Brylluppet end kom til at staa.

Men Hervard gik anderledes tilværks, han tog kun tre af sine Stalbrødre med sig, og smurte sig saadan ind i Ansigtet, at han blev ukjendelig, sværtede sit lange gule Haar, og farvede sit Skjæg rødt. Da han naaede Maalet for sin Rejse, traf han de irske Sendebud i Fængsel, og næste Dag skulde Kongedatteren rejse med sin paatvungne Brudgom hjem hvor han boede. Hervard gav sig ud for en fremmed Skjald, der var kommen langvejs fra, og blev modtaget med Glæde af Bryllupsgjæsterne; men han sørgede for at holde sig i den yderste Ende af Salen og satte sig altid allernederst. Kongedatteren syntes, hun skulde kjende den Skikkelse, og saae vist paa ham, men ved det han var sminket og sværtet, kunde hun ikke ret kjendes ved ham; han mindede hende dog saa levende om Hervard, som hun havde friet af Fængsel og sendt til den irske Kongesøn, at hun kom til at græde, og sendte en Tjener hen til ham med et Fad og de Ord: „Siden han som Fremmed og Ukjendt ikke havde kunnet faae Plads andre Steder end nederst, saa bad hun ham tage til Takke med denne Gave, og ikke tale ilde om Brylluppet eller lægge Brud eller Brudgom for Had, naar han kom andensteds hen.“ Tjeneren tog fejl og rakte Fadet til den, der sad ved Siden af ham, men Hervard forstod nok Meningen af den halvkvædne Vise og snappede Skaalen, men gav dem derhos begge to saadan et Rap over Fingrene, at Blodet sprang ud af deres Fingerender. De faldt da over ham med Skjælds-ord og sagde, at saadan en trættekjær og uforskammet

Karl burde slet ikke have Lov til at være med ved Gildet; men Hervard svarede, uden at lægge Skjul paa sine Tanker: „Ja, jeg vil heller ikke være med til Lystigheden eller tage Deel i Bryllupsglæden, før jeg har sagt Tak for Gaven!"

Kongedatteren lagde Mærke til hans Ord, og grundede mere og mere over hvem han vel kunde være: hun betroede sig til sin Amme, at hun skulde see at faae at vide, om det virkelig var Hervard eller maaskee en Broder ad ham. Saasnart hun fik Øje paa ham, paastod hun at det var Hervard selv og ingen anden, men hun raadede dog til at de skulde see at blive sikkrere i deres Sag. Nu var det Skik der i Cornvalis, at Bruden den sidste Dag før hun forlod sit Fædrenehjem, gik med sine Terner omkring og opvartede Gjæsterne og Husets Folk og bød dem at drikke, mens en Citharspiller gik foran og spillede for hver især, naar Bægeret blev ham rakt; saa da Maaltidet var til Ende, gik ogsaa Kongedatteren omkring til Gjæsterne, klædt som en Dronning, fulgt af sine Piger. En af dem rakte Hervard en Drikkeskaal fuld af Vin, mens Citharspilleren stillede sig ved Siden ad; men han vægrede sig ved at tage den af hendes Haand, da baade han og den irske Kongesøn havde gjort det Løfte, at de intet vilde nyde, før de af Kongedatterens Haand havde faaet en Kostbarhed, de satte megen Pris paa. Han maatte atter høre ilde af Gjæsterne, fordi han vragede Skaalen, og Spillemanden forklagede ham hos Bruden, der endnu var i Færd med at opvarte Gjæsterne; hun kom da derhen, og rakte Hervard Bægeret, som han strax

tog imod. Nu havde hun godt ved at kjende ham paa Øjnene og paa hele hans Legemsbygning, og tog en Ring af sin egen Haand og lod glide ned i hans Skjød, mens hun for Resten undskyldte ham hos de andre med, at han var fremmed og kjendte ikke deres Skik og Brug.

Spillemanden kunde dog ikke glemme ham det af; saatit han kom derhen, gik han ham forbi og sagde, at han fortjente ikke at røre ved en Cithar, han som saadan vragede baade Citharspil og Æresdrik. Tilsidst blev det Hervard for meget, og han svarede: „Det kunde dog være at du gjorde Regning uden Vært, naar det kom til en Prøve, saa at du kom til at trække det korteste Straa!" Men Spillemanden meente, at han var den eneste, der forstod sin Konst, og rakte ham haanlig sin Cithar. Hervard tog den og rørte Strengene saa mesterlig og sang dertil, saa alle undrede sig derover og Spillemanden pludselig blev bange og fik travlt med at faae sin Cithar fra ham igjen; men Gjæsterne vilde have, han skulde blive ved, da han var bedre til Bestillingen, og Hervard føjede sig efter dem, for at Ingen skulde mærke hvem han var, og det vel kunde hænde at han havde værre ved at holde Tand for Tunge, naar han blev ved med at drikke, og gav dem saa den ene Sang efter den anden; snart sang han alene, og snart faldt hans Stalbrødre ind trestemmig efter Marskboernes*) Vis. Det var en kostelig Fornøjelse for dem Alle; Bruden gav ham i

---

*) Gyrvier, som det heed paa Angelsaxisk, betyder Marskboer, og var Navnet paa dem, der beboede de vidtudstrakte Marskegne omkring Wash=Bugten.

Sangerløn en prægtig Kappe, og Brudgommen lovede ham hvad som helst han vilde begjære, saa nær som hans Hustru og hans Rige. Uden at betænke sig, bad han da om, at Sendebuddene fra Irlands Kongesøn maatte strax komme paa fri Fod, men som der allerede var givet Befaling til at de skulde føres ud af Fængslet, var der en Mand, som havde et godt Øje til alle Fremmede, og navnlig til de omrejsende Barder, som kom og hviskede Brudgommen i Øret: „Han hører selv til de lumpne Sendebud, og er kommen hid for at udspejde dit Hus, eller vel i Grunden for at have dig til Nar, saa han fører dine Fjender frelste ud, som Løn for sit elendige Gjøgleri."

Det Ord faldt i god Jord hos ham, saa han lod Gildes-Salen omhyggelig bevogte, at der ikke skulde blive Optøjer, og næste Dag naar han rejste hjem med sin Brud, skulde saa de irske Sendebud følge med, og ikke komme fri, før hver eneste af dem havde mistet sit højre Øje. Det fik Hervard at vide af Kongedatteren, og saae da at komme afsted med sine Stalbrødre, skyndte sig ud ad den Vej, de andre skulde komme ad, og skjulte sig i en Lund tæt ved et Vandløb, som gjennemskar det lille Rige. Da de havde ventet noget, kom hele Toget, og da de næsten allesammen vare satte over, og Irlænderne vare bagbundne, for at blive blindede paa den anden Side af Aaen, styrtede Hervard med sine Følgesvende frem af sit Skjul, fældede Brudgommen med et Skud inden han saae sig for, jog nogle af de andre paa Flugt, og gav sig til at løse de Bundne, hvorved han fik en god Forstærkning. Da det var bestilt, besteg Hervard Brudgommens

Hest, fik Kongedatteren op bag ved sig og skyndte sig at komme hen til den irske Kongeson og den Hær, som han havde samlet for at komme dem til Hjælp; og saaledes red de i tre Dage, saa alle Hestene vare helt udmattede, saa nær som den Hest, der bar Hervard og Kongedatteren, og alle hans Stalbrødre vare færdige at omkomme af Sult og Hede, indtil de ved Midnatstid kom til Lejren, hvor der jo blev en stor Glæde, og der blev da holdt Bryllup med det samme.

---

## 6. Hervard kommer til Flandern.

Nu følte Hervard stærk Længsel efter at komme hjem og see til sin Moder og sin Slægt, og fik ogsaa af Irlands Konge 2 Skibe fuldt udrustede med Vaaben og alt Tilbehør, skjøndt det holdt haardt for Kongen at give slip paa ham; dersom han vilde blive hos ham, kunde han faae en af Prindsesserne til Ægte, eller hvad for en Adelsmands Datter, det skulde være; men det vilde han ikke høre noget om nu, det maatte da i alt Fald vente, til naar han engang kom tilbage fra sit Fædrenehjem. Paa Sejladsen blev han af Storm forslaaet til Orkenøerne, og der mistede han det ene Skib ved Stranding. Derfra blev han af den voldsomme Strøm drevet videre, og led Skibbrud paa Flanderns Kyst ikke langt fra Klosteret St. Bertin*). Da Grev Manasse, der

*) Et berømt Kloster i St. Omer i Artois paa Grændsen af Flandern.

styrede den Deel af Landet, saae at det var et Krigsskib med fuldtvæbnede Krigsmænd ombord, sendte han Bud efter Folkene og lod dem føre frem paa Thinge, da han mente, at de maatte have en heel Hær efter sig eller var i alt Fald sendte for at udspejde Landet. De blev da adspurgte om hvad Folk og Fædreneland de hørte til, hvad de hed og hvad de var komne for. Dertil svarede Hervard, at han var en Angler af Byrd, og rejste omkring og prøvede sin Lykke, som den kunde falde, saa i et Land og saa i et andet, snart med at tjene i Krig, snart med at fare som Kjøbmand; hans Navn var Harald, og nu sidst kom han fra Irland, og det var kun Storm og Skibbrud, der var Skyld i, at de saae ham her. — Han havde nemlig forbudt sine Folk at kalde sig Hervard eller lade sig forlyde med hvem han var. Greven nærede imidlertid nogen Tvivl om at det hang saadan sammen som han sagde, og lod ham bevogte i nogen Tid.

Ved den Tid kom Grev Balduin af Flandern *) i Krig med Greven af Guines, hvis Land **) stødte op til hans, og da hans Folk hver Dag drog ud for at holde Tvekampe med Fjenden, bad Hervard indstændig om at han i det mindste een Gang maatte faae Lov til at være med.

---

*) Grev Balduin den Femte regjerede over Flandern fra 1037—67, saa ham maa vi tænke paa, naar der nævnes „Greven af Flandern" i Hervards Levnetsbeskrivelse uden videre Tillæg. Balduin var Svigerfader til Vilhelm Erobreren, der var gift med hans Datter Mathilde, og lod ham siden faae Hjælpetropper og Skibe til Toget med England.

**) Det er Egnen om Calais; Grændsen gik dengang ved Gravelingen.

Det blev ham heller ikke nægtet, og han gjorde sine Sager godt den Dag; en flamsk Ridder, som var bleven skilt fra de andre og var kastet til Jorden af sin Modstander, udfriede han og førte ham i Sikkerhed tilbage, efter at have fældet 4 Riddere, som angreb ham, mens de allesammen havde opgivet Tanken om at see dem igjen og mente, at de var begge faldne i Fangenskab. Derved blev han strax navnkundig ved Grevens Hof, og fra den Dag af gik han frit ind og ud med hans ypperste Kæmper, og øvede daglig ny Bedrifter.

Da Greven dog var kjed af, at han ikke kunde faae at vide hvem han var og hvorfra han skrev sig, saa spurgte han Udlændinge og Kjøbmænd ud, om de ikke i fremmede Lande skulde have hørt hans Navn eller hans Rygte, og det varede da heller ikke længe, inden han kom paa Sporet. Han traf nemlig en Mand, som sagde at han for tre Aar siden havde seet en Ridder i Irland, der lignede ham i Et og Alt og hvis udmærkede Manddom man dengang hørte megen Tale om, og han nævnte ogsaa hans Navn; saasnart Greven havde faaet det at vide, kaldte han Hervard til sig i Eenrum, uden andre Vidner end sin Søn, besvor ham om reentud at sige ham sit Navn og Fædreland, sin Stand og Herkomst, og forsikkrede ham om at han vilde regne ham som sin egen kjære Søn, hvem han saa for Resten var. Endelig tilstod Hervard, at det forholdt sig rigtigt med Alt hvad han havde hørt om ham, og fortalte nu hvordan det var gaaet ham lige fra den Tid, han var bleven jaget bort af sin Fader og indtil han var kommen til Flandern.

Imellem det fjendtlige Parti var der en Slægtning

af Greven af Guines, som hed Hubert; det var en Ridder, der var bekjendt for sin Tapperhed og Krigskonst, saa han bar Prisen mellem dem Alle for sit Løvemod. Ham gav Hervard sig engang i Kast med, og det blev en svær Kamp; ved første Sammenstød sønderbrødes Landserne, men nu drog de deres Sværd og skiftede Hug, indtil Hervard gav ham et saadant Slag paa Siden af Hovedet, at han daanede. Der var da strax en Mængde, der ilede til for at hjælpe, men han fik dem alle til Side, tog Hubert i sine egne Arme og bragte ham til hans egne Folk, skjøndt han paa Vejen kom til sig selv igjen og arbejdede paa at gjøre sig fri for det faste Favntag. Den Bedrift gjorde Ende paa Krigen; den gjorde nemlig saa stærkt Indtryk paa Greven af Guines, der tillige var heel forknyt over sin bedste Ridders Nederlag, at han den næste Dag faldt til Foje og hyldede Greven af Flandern som sin Lehnsherre, hvorhos han gav Gidsler og Gaver; thi ogsaa han havde hørt om Hervards Bedrifter i Cornvalis og Irland og nu havde han selv seet Prøver paa hans Manddom.

---

## 7. Hervard og Tyrfrid.

I St. Omer levede der dengang en dejlig og adelig ung Pige, ved Navn Tyrfrid, hun var vel oplært i boglig Konst og kyndig i al Slags kvindelig Syssel. Hun havde fattet en inderlig Kjærlighed til Hervard, efter alt hvad hun havde hørt fortælle om ham, og der er dem,

der vil sige, at hun forstod ved hemmelige Konster at vende hans Tanker til sig. Han havde dog en Medbejler til hendes Kjærlighed i en beromt Ridder af den mægtige og anseelige Slægt St. Valery*), der tog ham den Dristighed, at han turde tænke paa Tyrfrid, saa ilde op, at han truede ham paa Livet. Engang da Hervard havde indfundet sig til et Ridderspil, for at ove de Unge i Vaabenleg, traf han uformodet paa sin Medbejler og saae hvordan han kom ridende midt imellem en Skare af Riddere, prydet med et Baand af sin Dames Farve for at ove Ridderdaad til hendesÆre. Saasnart Hervard havde faaet Oje paa ham, bød han ham ud til Kamp, kastede ham til Jorden ved det forste Ridt, og bemægtigede sig hans Hest og hans Mærke. Det sendte han Tyrfrid tilligemed nogle andre Mærker, som han tog fra tre Riddere af St. Valerys Folge, som han ligeledes kastede af Sadelen, mens derhos hans Stalbrodre gjorde det af med en Mængde af Resten. Saaledes vandt han den ypperste Kamppris, og sine Stalbrodre betroede han, at han brændte af Elskov til Tyrfrid, men vidste ikke hvordan han skulde komme til hende, da han maatte frygte for at hans mange Fjender vilde stræbe ham efter Livet; dog besluttede han sig til at give sig paa Vejen til hende med nogle faa i Folge, men forbød de andre strengelig at tale noget om at han var rejst.

Hans Medbejler, der nok forud havde tænkt sig, hvordan det vilde gaae, og kjendte Hervards Tanker, havde lagt Røvere og Misgjerningsmænd i Baghold paa mange Steder, der skulde overfalde ham paa Vejen, saa at han

---

*) St. Valery ligger i Pikardiet, ved Sommes Udløb.

og hans Mænd engang blev omringet af en Bande paa 40 Mand; selv var de kun 17 i Tallet, men huggede sig dog igjennem efter at have dræbt 25 af Stimændene. Endelig efter mange Eventyr kom han til St. Omer; han gav sig ud for et Bud fra Hervard, og kaldte sig Sivard Hvid, og sagde at han var sendt for at bringe hende Venskabstegn og Gaver fra sin Herre. Tyrfrid blev saa glad ved den Hilsen, at hun modtog ham med et Kys, men da hun saae nøjere paa ham, og saae de hvasse Øjne, det dejlige Aasyn, det gule Haar og de svære Lemmer, kunde hun nok vide hvem det var, hun havde for sig, og brød ud med de Ord: „Saa favner jeg da den Mand, der er mig kjæreſt af Alle, og seer den Ridder for mine Øjne, som jeg saa længe har sukket efter i det Fjerne; saa er da nu, seent, men sødt, mit Ønske opfyldt og min Længsel stillet!" Han paastod, at det tog hun fejl i, men hun opsøgte alle Mærker og de mindste Ar, hvorpaa hun kunde kjende ham, og blev ved at sige, at han var hendes egen kjære Hervard, saa at han tilsidst maatte give tabt og indrømme, at hun havde Ret. Efter at de nu havde talt sammen under fire Øjne, tog hun ham ved Haanden og førte ham om i Huset og viste ham al den Rigdom, hun havde arvet efter sin Fader, Sølv og Guld og meget andet, og en heel Deel, hun havde arvet efter sin Moder, og desuden et Pandser, der var mærkværdig let og udmærket fint Arbejde, meget blankere og mere straalende end ellers Jern og Staal, og en Hjelm, der var Mage dertil i Skjønhed og Styrke, hvorhos hun sagde: „Der er mange mægtige Riddere, som har søgt efter disse Kostbarheder og har udlovet store Belønninger

for at faae fat i dem, de har brugt Svig saavel som Trusler, de har prøvet det med Magt og de har budt Penge, men jeg har gjemt dem til den Dag i Dag, som en Arv fra min Oldefader, thi det var de dyrebareste Klenodier for min Fader, min Farfader og min Oldefader, og skulde være min Medgift til min Brudgom. Nu er Du den ypperste Mand, jeg kjender, saa Dig giver jeg dem til med Glæde, om Du ellers selv vil modtage dem af min Haand."

Det blev Hervard ikke lidt glad ved at høre og takkede hende af Hjertens Grund, og saasnart de havde givet hinanden Troskabs-Pant, vendte han tilbage til sine Stalbrødre, som ventede paa ham. Men som de den samme Nat laae og sov i Herberget, kom der en af hans Medbeilers Folk og vilde snigmyrde Hervard, men han var til al Lykke lige staaet op, da han ikke kunde faae Ro i sit Sind til at sove, saa Snigmorderen hugger til af alle Livsens Kræfter i den tomme Seng, og vækker derved de Andre, der greb ham og huggede den høire Haand af ham, da de hørte hvem der havde sendt ham. Derved kom Hervard i Vane med at lægge sig til Hvile paa Gulvet udenfor sin egen Seng, eller ogsaa i en anden Seng, naar han var paa fremmede Steder, for at undgaae sine Fjenders Efterstræbelser. Men den samme Nat vendte han tilbage til Greven, der blev glad ved at see ham, og belønnede ham for hans Bedrifter ved Ridderspillet med rige Gaver og megen Ære. Hervard vilde dog ikke tage imod noget, for han havde hjemført sin Brud og havde faaet de Jordegodser, der hørte hende til.

---

## 8. Toget til Seeland.

Greven af Flandern havde sendt Bud til Scaldemarland*) for at opkræve Skat og Landgilde, som var udebleven i lang Tid, men fik just i de Dage at vide, at hans Sendebud var skjændig mishandlede, havde faaet det høire Øie stukket ud og den venstre Fod hugget af. Det blev da besluttet at sende Hervard did med en Hær for enten at faae sømmelig Oprejsning for denne Fornærmelse eller at hævne den paa fjendtlig Viis, og skjøndt det ikke var nogen let Sag at tage sig paa, fandt de ham dog villig dertil. Saasnart de kom sejlende, traf de en stor Mængde Mennesker samlet, der vilde drive dem bort igjen og hindre dem i at lande, og truede med, hvis de landede, at skyde dem ihjel paa Stedet eller at tage dem til Fange og sælge dem som Trælle; saa at mange af dem fik saadan en Skræk i Blodet, at de helst vilde hjem igjen. Men Hervard satte Mod i dem og paastod, at de havde Intet at frygte af saadan en uordentlig Hob, der aldeles manglede Krigskonst, hvor overmodig den end teede sig; han stillede derpaa en Deel af Hæren op som Fortrop, lagde de 44 Skibe i Række, og desuden blev hele Hæren stillet op bagved for at rykke frem, naar de andre veeg. Tillige foreslog Hervard at der skulde afstikkes en Kampplads midt imellem Hærene, for at de unge og øvede Folk kunde prøve deres Kræfter og udæske hinanden til Strid, eller i Grunden for at han kunde mærke hvad

*) Scaldemarland, som det kaldes i Levnetsbeskrivelsen, er sikkert Kystlandet ved Scheldes Udløb med de nærmest liggende Øer; det er en Benævnelse, som ellers ikke findes noget andet Sted.

de duede til i det Smaa, forend det kom til nogen afgjørende Kamp. Det Forslag tog Fjenderne med Fornøielse imod, da de var sikkre paa at de var de stærkeste, og stillede en Mand op til Enekamp, som Hervard selv gik ud imod og strakte til Jorden, og saamange de end sendte ud i den førstes Sted, var der dog Ingen, der slap bedre fra det, da de ikke forstod at forsvare sig. Tilsidst blev de saa forbittrede paa ham, der saadan kunde lege med dem, som var han en Troldmand, at de Alle paa engang styrtede frem imod ham, men han slap tilbage til sine egne Folk, og medens de andre vare komne i Uorden for at sætte efter ham, angreb han dem og vandt Seier.

Nu stævnede de hele Befolkningen sammen, og talte om at udrydde alle deres Fjender 14de Dagen derefter, for at de ikke skulde faae fast Fod i deres Land, og det skulde gaae dem med disse Fremmede, der var trængt ind i deres Land, som det var gaaet Anglerne med de franske Normanner, men blev dog enige om at sende det Bud til den flamske Hær, at de maatte nok drage frit bort, men skulde dog udlevere deres Vaaben, og desuden overgive dem nogle Skibe med fornøden Udrustning, samt Hærføreren Robert Friser, Grev Balduins Søn, Hervard og de andre Anførere, saa skulde de bøde med Livet paa alle de andres Vegne, og med Sendebudene fulgte der en heel Deel Vogne for med det samme at føre deres Vaaben og andre Sager bort. Flamlænderne tog imidlertid efter Hervards Raad alle Vognene og brændte dem op for Sendebudenes Øine, og dem selv havde de nær skjænket samme Skaal og smidt dem paa Baalet, men vilde dog

ikke gjøre sig skyldige i den samme Brøde, som de vare komne for at hævne. Hervard raadte dem til at de skulde holde Budene tilbage i nogen Tid og imedens gjøre alt færdigt til Kamp. Imidlertid syntes Bønderne, at der kom nogen tilbage fra Flamlænderne, der kunde see ud som det var deres Udsendinge, heelt belæssede med Kostbarheder, og skyndte sig i deres Iver ud imod dem, og kappedes om at komme først for at faae det Bedste af Byttet, men i Stedet derfor traf de paa 300 udvalgte Riddere under Hervards Anførsel, der anrettede et stort Nederlag paa dem og forfulgte dem lige ind til deres Teltlejr, og først da det var forsilde, mærkede de alle til deres Forskrækkelse, at de vare blevne slemt narrede. Nu svor de paa, at det skulde komme til Kamp, og at de ikke vilde skjænke en eneste Mand Livet, og rustede sig det bedste de kunde. Deres Rustning var Filtkapper, der var dyppede i Beg og Harpix, eller Læder-Trøjer; de brugte Landser og hver havde 3 eller 4 Kastespyd; og for hver to Mand, der var saaledes bevæbnede, stilledes der altid en Mand imellem dem med et Sværd eller en Strids-Øxe, som tillige bar et stort Skjold til de to andres Forsvar, Folk havde de som sagt nok af, men til at slaaes var de kun ringe. Da Robert og Hervard saae dem rykke ned i Dalen, stillede de deres Hær op paa Høiderne ligeoverfor, og lod i Begyndelsen deres Folk rykke lidt efter lidt tilbage alt som Fjenden trængte paa, da de vilde see at faa Fjenden til at drage for langt bort fra sin Lejr; men da de havde faaet ham, hvor de vilde have ham, standsede Flamlænderne med deres Tilbagetog og optog Kampen, medens Hervard med 1000 Ryttere og 600 Fodfolk angreb Leiren, huggede Be-

dækningen ned, og faldt Fjenden i Ryggen. Derved opstod en uhyre Forvirring, de forreste vidste slet ikke hvad der var paa Færde, da de saae de andre flygte, men maatte snart selv see hvordan de bedst kunde redde sig, og da de saaledes trængtes sammen paa en snever Plads, blev de skudte ned i svær Mængde lige til Natten faldt paa, og i Nattens Løb gjorde Hervard endnu engang et Tog hen til deres Lejr, hvor mange maatte lade Livet og endnu flere blev saarede. Den næste Morgen tidlig da man paa begge Sider allerede lavede sig til at forny Kampen, sendte Oprorerne strax Bud, der skulde love, at de vilde give Oprejsning for Fornærmelsen og underkaste sig fuldstændig, samt udlevere alle dem, der havde lagt Haand paa de flamske Affendinge eller havt nogen Deel i den Gjerning. Om 8 Dage skulde de komme igjen og faae Svar paa deres Forslag.

Imidlertid fik Hervard Nys om at der paa en Ø der til Lands skulde være en Slags udmærket hurtige Heste, og var da ej seen med at komme afsted med nogle Folk i Følge, der skulde vise Vej. Han fik ogsaa fat i en Hoppe med et ganske dejligt Føl, og dem gav han Navn af „Svale" og „Letfod". Men paa Tilbagevejen traf han paa en Røverbande, som han tappert værgede sig imod i 2 Dage, men var da ogsaa nær ved at give tabt paa den tredie, udmattede som de derhos var af Sult. Endelig efter at have været 6 Dage borte, kom de tilbage igjen, og det var paa høje Tid, thi næste Dag var det, de skulde svare Landets Indbyggere paa deres Fredsforslag, og det beroede mest paa Hervard, hvordan Svaret skulde blive og det Hele skulde ordnes.

Til bestemt Tid indfandt de sig med Landets bedste Mænd og prægtige Gaver for at bede om at faae de gamle Forbund fornyede; de lovede at de fra nu af altid vilde høre under Flandern, og paa det Vilkaar sluttedes der da Fred, dog blev Skatten forhøjet til det dobbelte. Men da Hæren nu vendte hjem til Flandern med Glæde over den vundne Sejr, traf de ikke Grev Balduin mere i Live, saa det var dem et Hjertestød; men da Sorgen havde sat sig noget, aflagde Anførerne Beretningen om hvordan Landet var undertvunget, saa Indbyggerne nu vilde give Gidsler og betale Skat dobbelt imod før, og forhørte sig om de kunde vente nogen Belønning for alt hvad de havde maattet udstaae. Men da de mærkede, at det kunde de vente længe efter, opmuntrede Hervard dem til paa egen Haand at dele imellem sig hvad de havde ført med sig hjem fra deres Krigstog, og det gav Anledning til at han blev Uvenner med den unge Grev Balduin.

---

## 9. Hervard kommer hjem til Brunne.

Nu havde Hervard intet at gjøre, og da det var ham en Pest at ligge paa den lade Side, betænkte han sig ikke længe, men tog over til England, for at see hvordan det stod til med hans Fædrenegaard og med Landet i det Hele; thi medens han havde været i Flandern, var der gaaet meget for sig derhjemme, saa gamle England var ikke til at kjende igjen, det var kommet under normannisk Herredømme, og Vilhelm Bastard og hans Baroner vare strenge Herrer, saa der var vendt op

og ned paa alting og mange vare jagede bort fra Gaard og Gods. Men Hervard gad dog vidst, om der ikke hist og her var nogen af hans Venner og Frænder, der holdt Modet oppe uden at give tabt, thi saa kunde han nok have Lyst til at give dem en Haandsrækning, saavidt han kunde. Sine to Sødskendeborn, Sivard Hvid og Sivard Rod, lod han blive hos sin Hustru og tog kun sin egen Tjener Morten Letfod med sig. Det var da en Aften i Aaret 1068, at Hervard kom tilbage til sin Faders Gaard, Brunne, og tog ind hos en Mand, ved Navn Osred, der havde været i hans Faders Tjeneste og boede alleryderst i Byen. Baade Osred og hans Naboer vare meget nedslagne og forknytte over, hvad de kunde vente dem af det fremmede Herskab, og hvad der var dem det bittreste, det var at de skulde tjene dem, der Dagen iforveien havde uden nogen Aarsag dræbt deres Herres unge Søn. Hervard spurgte dem ud, som om han kunde være en Fremmed, om hvem det da var, der nu var deres Herskab, hvem der havde taget den unge Herre af Dage og hvad Anledningen havde været dertil; men de svarede: Det gjør egentlig ingen Gavn at fortælle dig det, og gjør kun ondt værre at rippe Sorgen op paany; det er vel heller ikke rigtigt, at sætte dig ind i vor Elendighed, da du som vor Gjæst havde Ret til at vente at finde glade Ansigter. Men alligevel, siden du seer ud til at være en udmærket og berømmelig Mand, saa tænker vi, at du dog kan være os til nogen Hjælp i vor Nod, saa vi vil gjerne fortælle dig, hvad du vilde vide. Vor gamle Herre efterlod sig en lille Søn, som han paa sit Dødsleie anbefalede til os tilligemed Enken, thi han skulde arve Godset,

dersom ikke hans Broder Hervard kom hjem, og han har ikke været hjemme, siden han blev jaget bort af sin Fader, mens han endnu kun var en Dreng. Saa kom der iforgaars nogle, der havde Forlov af Kongen til at tage hans Arv i Besiddelse; og da han ikke rolig kunde see paa at de vare uforskammede imod hans Moder, fordi hun ikke vilde sige dem, hvor hans Faders Rigdomme vare gjemte, slog han to af Voldsmændene ihjel, og maatte da selv miste Livet for deres Hænder; hans Hoved huggede de af, og naglede det over Porten, fordi han havde vovet at dræbe 2 Franskmænd, og der staaer det endnu. Og det er det ulykkelige, at vi har ingen Magt til at hævne ham! Gid dog hans Broder Hervard, som vi har spurgt, skal være en drabelig Helt, var her hos os, saa skulde de alle segne i Døden, ja ikke en eneste af dem skulde komme til at see Maanen synke og Solen oprinde i Morgen!

Hervard hørte taus paa deres Fortælling og sukkede alt imellem ved sig selv uden ellers at lade sig forlyde med noget. Imidlertid var det bleven Sengetid, og de gik alle til Ro, men Hervard havde ikke ligget ret længe, før han hørte Sang, Spil og Lystighed langt borte, og fik fat i en Dreng, som han spurgte om hvad det kunde være. Drengen meente, at det maatte være oppe fra Gaarden, hvor de holdt Gilde i Anledning af at de havde tiltraadt Arven efter den unge Herre, som de havde myrdet Dagen i Forveien. Hervard kalder paa sin Tjener og iforer sig sin Rustning, men kaster et sort Klæde over Hjelmen og slaaer en stor Kaabe om sig, saa Ingen kunde see hans Sværd; og gaaer saaledes som selvbuden Gjæst op til Gildet, for at han dog til Løn for sin Broders

Mord kunde skjænke dem en Skaal til bredfuldt Maal, som det skulde svie dem til Marv og Been at tømme. Som han kommer til Porten, seer han der sin Broders Hoved naglet over den; det tog han ned, kyssede det og svøbte det ind i et Klæde. Han stiller sig nu bagved Døren, saa han stod i Skygge, men godt kunde oversee hele Salen; der sad de rundt omkring Ilden, aldeles drukne, og gantedes med nogle Kvindfolk, mens en Gjøgler spillede for dem og sang Smædeviser over Anglerne, og oplyste derhos Sangen ved at efterabe Anglernes Bonde-manerer. Tilsidst drev han det saavidt, at en af Pigerne, der var ovre fra Flandern, ikke kunde bare sig for at sige: „Tag Jer i Agt! thi der er endnu en Broder i Live til ham, I myrdede igaar, og det er en udmærket Ridder, ved Navn Hervard, som har vundet sig stor Be-rømmelse hjemme i mit Fædreneland, og dersom han var her tilstede, vilde han nok bringe Alt i en anden Skik, inden Sol stod op paany!“ Men den Norman, der havde gjort sig til Herre paa Gaarden, svarede meget fortørnet: „Den Karl kjender jeg nok, det er en rigtig Slyngel, de Gaver, der var sendte til Greven fra Seeland, stjal han og deelte dem som en Skjelm; og han var da heller ikke sluppen for at blive hængt, dersom han ikke var rendt sin Vej, saa han vover nok ikke at vise sig nogensteds nordenfor Alperne!“

Nu tog Spillemanden fat, hvor hans Herre havde sluppet, og lagde en Smædevise om det paa staaende Fod; men Hervard gjorde en brat Ende paa Lystigheden, slog først Spottefuglen til Jorden med eet Hug, og vendte sig derpaa mod Gjæsterne. Nogle af dem var saa drukne,

at de ikke mægtede at reise sig op, andre kunde ikke værge sig mod ham, da de havde lagt Vaabnene fra sig, og Morten Letfod havde han stillet i Døren ud til Forstuen, for at han kunde give dem deres Rest, der vilde undslippe, og saaledes faldt der 14 Normanner tilligemed deres Herre, deres Hoveder tog han saa og satte dem den selvsamme Nat op over Porten i Steden for sin Broders, med Tak til Gud, som havde givet ham Held til at hævne sin Broders Blod.

Da Dagen brød frem og Sagen blev bekjendt, foer der saadan en Skræk i alle Franskmændene der paa Egnen, saa de flygtede over Hals og Hoved fra de Gaarde, de havde faaet af Kong Vilhelm, for at de ikke skulde lide den samme Medfart af den farlige Karl, om han skulde komme i Nærheden af dem; men hans Landsmænd og Frænder samlede sig om ham og ønskede ham til Lykke med hans Hjemkomst til sit Fædreneland og sin Fædrenearv, men raadede ham dog til at han skulde tage sig godt i Agt, da Kongen jo vilde blive forbittret, naar han fik at høre om ham, og han var ikke at spøge med. Det havde han ogsaa selv tænkt paa, og valgte derfor 49 dygtige Mænd ud af Gaardens egne Folk og sine Slægtninge og lagde dem fuldt udrustede som en Besætning paa Brunne, mens han i de nærmeste Dage kjølede sin Harme paa nogle af Fjenderne, der endnu var blevne tilbage paa Gaardene deromkring.

## 10. Hervard bliver Ridder efter Anglernes Skik.

Hervard var saaledes bleven Hovding for en lille udvalgt Skare, og hver Dag saae han den voxe ved Flygtninge, ved Folk, som var fordrevne fra deres Arv eller paa anden Maade forurettede; men det faldt ham derved paa Sinde, at han ikke var bleven Ridder paa Anglernes Viis, og han rejste da med 2 af sine bedste Mænd, Vinter og Venok, til sin Farbroder, den velbyrdige Abbed Brand af Burg eller Peterborough, for at han efter Landets Skik kunde omgjorde ham med Sværd og Belte; thi ellers kunde Folk let falde paa at lade ham høre ilde for, at han stod som en Hovding og Anfører for andre uden selv at være Ridder.

Det var nemlig Skik og Brug hos Anglerne, at hvem der vilde vies til Ridder, skulde Aftenen forud gaae til Skrifte hos en Biskop, Abbed, Munk eller Præst, og bodfærdig bekjende alle sine Synder, og naar han havde faaet Afløsning, skulde han tilbringe hele Natten i Kirken under Bøn og gudelige Øvelser; om Morgenen lagde han da sit dragne Sværd paa Alteret, mens der blev holdt Højmesse, og efter at have læst Evangeliet hængte Præsten det indviede Sværd om hans Hals og lyste Velsignelsen over ham; derpaa nød han den hellige Nadvere og var nu at agte for Ridder. Det var paa Peters og Pouls Dag den 29. Juni 1068, at Hervard saaledes modtog Ridderværdigheden af Abbed Brand af Burg, mens hans to Stalbrødre nød den samme Ære af en Munk fra Ely, der hed Wilton, en god Ven og Fosterbroder ad Hervards Fader. Det var Hervard saameget mere om

at gjore at blive Ridder eftersom det var Skik hos Anglerne, som det var foragtet og afskyet i Normannernes Øine; thi hvem der skyldte sin Ridderværdighed til en Munk eller Præst, regnede de slet ikke for nogen ordenlig Ridder, men havde alle Slags Haansord til ham. Derfor holdt Hervard strengt over at alle de, der tjente under ham, blev viede til Riddere af en Klerk, saa at de modtog deres Riddersværd, om ikke andet kunde være, saa dog af en Munk, og det var stadig hans Ord, at han havde tit mærket, at hvem der havde faaet sit Riddersværd af en Guds Tjener og Himmelkongens Stridsmand, han viste ogsaa en udmærket Tapperhed, hvergang det gjaldt.

---

## 11. Hervard og Frederik af Varennes.

Da han vendte tilbage til Brunne, fik han at vide, at der var en Norman ved Navn Frederik, en Broder til Grev Vilhelm af Varennes, der havde spurgt om ham adskillige Steder for at stævne ham til at møde for Kongen og lide sin Straf; og han havde snakket op om hvordan det skulde koste Hervard hans Hoved, det skulde stilles op ved alfar Vej til Skræk og Advarsel, som Løn som forskyldt, fordi han havde sat deres Hoveder op over Gaardsporten, der havde taget hans Fædrenearv og dræbt hans Broder, og desuden skulde han sørge for, at alle de, der hjalp Hervard eller paa nogen Maade holdt med ham, skulde jages ud af Landet eller straffes paa Liv og Lemmer.

Hervard fik da Lyst til at søge ham op, for at spare ham Uleiligheden med at søge længere, og fik at vide, at

han var i Norfolk med en Flok Krigsfolk og lavede sig til at drage ud paa Tog imod ham; men en Aften som han bedst lægger Planer om at tage Hervard af Dage, blev han overrasket af ham selv, og det blev nu ham, der maatte miste Livet.

---

## 12. Hervard henter sin Hustru i Flandern.

Nu reiste han tilbage til sin Hustru i Flandern, men lovede sine Venner i England, at han skulde være tilbage hos dem, inden Aaret var omme. Han fik dog ikke Lov til at være mere end 4 Dage i Ro hos Tyrfrid i St. Omer, inden han blev anmodet af Ridder Balduin om at være med ved en Strid, som han havde med Vicomten af Picquigny. Ved den Kamp var ogsaa Herren af Brabant tilstede med sine bedste Mænd, og saaledes tumlede Hervard sig, at selv hans Modstandere maatte istemme hans Pris. Endelig fik de dog hans Hest dræbt under ham, saa at han ganske alene og til Fods maatte kæmpe imod dem, og dog kunde de ikke faae Bugt med ham, men han nedlagde 7 af sine Angribere, da de styrtede ind paa ham for at tage ham til Fange. Nu blev han vel omringet fra alle Kanter, men der var nogle af det fjendtlige Parti, der skammede de andre ud og fik dem til at holde inde, da det ingen Ære var for dem, en heel Dag igjennem at kæmpe mod en eneste Mand uden at overvinde ham, saa selv om han nu bukkede under, var dog Prisen hans med Rette. Imidlertid kom en af hans eget Parti ham til Undsætning, udfriede ham og skaffede ham en Hest,

men han glemte ikke at fortælle, hvor ædelmodig de havde sparet hans Liv, skjøndt han havde dræbt 7 af deres Folk, og ved den Ydest, hvori han stod hos begge Partier, lykkedes det ham at mægle Fred imellem dem.

---

## 13. Hervards Stalbrødre.

Efter Aftale vendte Hervard tilbage til England tilligemed sine 2 Frænder, Sivard Hvid og Sivard Rød, og sin Hustru Tyrfrid, der ikke var nogen forkjælet Kvinde, men viste, at hun passede til at staa en saadan udmærket Helt ved Siden i al Nød og Fare. Med ham fulgte ogsaa hans Kapellan, Hugo Brittannicus, og skjøndt han var Præst, var han ikke desmindre en modig og rask Mand, der kunde bruge sine Vaaben som den Bedste, og hans Broder Virhard. Hervard sendte først nogle ud for at udspejde Egnen om hans fædrene Gaard; de skulde nemlig see at faae at vide, hvad Kongen havde bestemt sig til, og hvor de var henne, som han havde ladet blive tilbage i England; men de fandt hans Fædrenegaard fuldkommen fri for Fjender, Ingen havde siden vovet at prøve paa at tage den i Besiddelse. Nu flokkedes Folk om ham, saasnart hans Ankomst blev bekjendt; der var Vinter og Venok, Godvin Gille, der havde faaet Navnet Godvin efter den gamle Sagnhelt Godvin, Guthlaks Søn, Dodd og Odd, der var Tvillingbrødre, hinanden lige i Tapperhed, som i Sind og Skind; det var dem, der kom først til ham, da de havde holdt sig skjulte der i Nærheden, de andre vare spredte ad over hele

Riget; men eftersom han havde aftalt med dem, inden inden han var reist til Flandern, kaldte han dem til sig ved at stikke Ild paa nogle Huse ved Brunnesvald tæt ved Gaarden og holdt sig saa skjult i Skoven, indtil de alle havde samlet sig om ham.

Mellem dem var navnlig følgende at bemærke: Ulfrik Svarte, der havde faaet det Ögenavn, fordi han havde engang sværtet sig i Ansigtet og saaledes listet sig ind mellem en Flok Fjender og dræbt ikke mindre end 10 Mand, og hans Stalbroder Ulfrik Hejre, der havde faaet sit Tilnavn engang da han paa en Bro var stødt sammen med nogle Bøddelknægte, der førte 4 Brødre til Retterstedet, som uretfærdig var dømte til at hænges; thi da de gav sig til at gjøre Nar ad ham og kaldte ham for en Hejre, foer han ind paa dem, befriede de uskyldige Fanger og dræbte nogle af deres Avindsmænd. Fremdeles var der Gottrik af Corbi (tætved Brunne), en Slægtning af Toste Jarl af Warwick, og Toste af Davenesse, der ligeledes var en Slægtning af Toste Jarl og i Daaben opkaldt efter ham, og Lovin Hostkarl, der kaldtes saaledes, fordi engang, da han slog Hø paa en Eng ganske alene, blev han overfaldet af 20 Bønder bevæbnede med Jernforke og Spyd, men uden at have andet Værge end sin Holee fældede han nogle, saarede flere og jog Resten paa Flugt, saa at han undslap lykkelig fra dem. Der var ogsaa Torbertin, en Slægtning af Edvin Jarl, og Lovin Prat eller Snarensvend, som bar det Navn, fordi saa tit han end var bleven taget til Fange af Fjenderne, havde han dog forstaaet at und-

slippe, og mange andre, som det vilde blive for vidtløftigt at opregne.

---

## 14. Om Anglernes Forsøg paa at gjøre Opstand mod Normannerne.

Inden vi gaae videre i Fortællingen, maa vi dog høre noget om hvordan det var gaaet hjemme i England, medens Hervard havde tumlet sig udenlands. Efter Slaget ved Hastings herskede der en saadan Raadvildhed mellem Anglerne, at der ikke kunde tænkes paa at gjøre Vilhelm nogen videre Modstand. Vel toge Borgerne i London saavidt Mod til sig, at de befæstede Byen og rustede sig til Kamp, og kaarede den unge Edgar Ædeling, Edmund Jernsides Sønnesøn, til Konge, men der var Splid i deres egen Midte; de to mægtige Brødre, Edvin, Jarl af Mercia, og Morkar, Jarl af Nordhumberland, Sønnesønner af den navnkundige Jarl Lovrik af Mercia, og Svogre til Kong Harald Godvinssøn, havde ikke taget Deel i Slaget ved Hastings, men ventede i London paa hvad Udfald det vilde faae, og det synes som om de nu selv havde gjort sig Tanker om at komme til at styre England som Formyndere for Kong Haralds unge Sønner; i alt Fald, da Edgar var valgt til Konge og kronet af Erkebiskop Stigand, brød de op med hele deres Hær, og overlod det til Londons Borgere, hvordan de bedst kunde forsvare dem selv og deres Barnekonge. Da saa Vilhelm nærmede sig til Byen, tabte den ene af Førerne Modet efter

den anden, og den unge Kong Edgar begav sig ud til ham og gjorde Afkald paa sin Krone; Vilhelm sparede ikke paa store Løfter, men tilsagde Anglerne alle deres gamle Besiddelser og Rettigheder, og da han Juledag 1066 lod sig krone med stor Højtidelighed af Erkebiskop Aldred af York, svor han paa at styre Landet som en god Konge, og Anglerne jublede omkap med Normannerne. Edvin og Morkar vilde nu heller ikke staa tilbage, men kom frivillig og hyldede Vilhelm som deres Konge, og lod sig besnære til at blive hos ham; Edvin gav han derhos Løfte om sin Datters Haand. I Fasten næste Aar maatte de imidlertid halvt ufrivillig følge med Erobreren til Normandiet, mens Folket sukkede hjemme i England over de svære Skatter, det maatte udrede, og endnu mere over de Voldsomheder, som det maatte taale af de tøjlesløse Normanner, der betragtede hele Landet som deres med Rette, og dybt foragtede Anglerne, baade de Høie og de Lave.

Det var da intet Under, at en Mængde vandrede ud, og andre henvendte sig til Danmark for at bede Svend Estridsen om at tage sig af deres Sag; naar han i Spidsen for en mægtig Flaade vilde komme til England for at uddrive Normannerne, kunde de trygt love, at Folket vilde strømme ham imøde, navnlig i Nordhumberland og Østangel, hvor Vilhelms Magt endnu var ringe og den nordiske Kraft og Frihedsfølelse var stærkest. Kong Svend havde ogsaa allerede strax efter Vilhelms Kroning sendt sine Bud til England med den Hilsen, at hvis han ikke vilde hylde ham som sin Overherre og betale ham Skat, vilde han komme med væbnet Magt og

tage England, som han havde Arveret til. Vilhelm sendte da Abbed Elsi (eller Edelsig) fra Canterborg til Danmark, for at han skulde ved gode Ord og rige Gaver stille Svend tilfreds, og ligeledes kjøbe de danske Høvdingers Venskab, saa at Faren kunde afvendes for et Angreb fra dansk Side, og der siges vel, at Elsis Sendelse lykkedes fuldstændig efter Kongens Ønske; men da Elsi baade før og siden var en Fjende ad Kong Vilhelm, kan det vel være rimeligt nok, at han i Grunden har hjulpet de landflygtige Angler med at opmuntre Kong Svend til et Englands-Tog. Vist er det i alt Fald, at i Aaret 1068, samme Aar, som Hervard kom fra Flandern hjem til Brunne, sagtens ligeledes opskræmmet ved landflygtige Anglers Fortællinger om Normannernes Færd, var næsten hele England i stærk Bevægelse; den danske Flaade ventedes med Længsel, og Edvin, der var forbittret over at Vilhelm havde brudt sit Løfte til ham om at give ham sin Datters Haand, var tilligemed sin Broder Morkar og andre Stormænd virksomme for at rejse Folket til en stor Opstand og for at styrke sig ved Forbund med Skotland og Wales. Mange Angler fulgte med Glæde deres Opraab, thi de to Brødre var Folkets Yndlinge; de var udsprungne af en ædel og berømmelig Slægt, og var selv mægtige og anseete Mænd, og derhos usædvanlig kjønne af Aasyn og Vært. Klerke og Munke bad for dem, da deres Slægt havde været rundhaandet mod Kirker og Klostre, og imellem Fattigfolk havde de Venner i Tusindtal. Navnlig i Nordhumberland var der svært Røre, Skovene fyldtes med Skarer af Mænd, der forlod Hus og Hjem for at kæmpe mod Normannerne,

og Borgerne i York var især ivrige, saa at Erkebiskop Aldred aldeles ikke kunde styre dem. Men det hele var dog overilet og forhastet; Anglerne manglede saa godt som ganske Borge og faste Pladser, og med al deres Tapperhed vilde det derfor falde dem svært at holde Stand imod Normannernes overlegne Krigskunst; og da Kong Vilhelm trak sine Tropper sammen om Warwick i Mercia, tabte Edvin og Morkar paa en Gang Modet og turde ikke vove paa en Kamp, men overgav sig til Kongen og bad om Naade; og kort efter, som Kongen rykkede Nord paa og byggede en Borg i Nottingham ved Trent, gav Borgerne i York tabt og sendte ham Stadens Nøgler, og de maatte nu see paa, at Vilhelm, der ikke havde nogen god Tro til dem, lod opføre 2 Borge i Byen og lagde en stærk Besætning i dem.

Det ulmede dog stadig i Grunden, og neppe var det næste Aar (1069) begyndt, inden Opstanden atter brød ud i lys Lue. Robert af Comines drog med 700 Ryttere ind i Durham, tæt ved Skotlands Grændse, for at fuldende Erobringen og holde Vagt mod den skotske Kong Malcolm, som var bleven gift med Edgar Ædelings Søster Margrethe, og hos hvem mange af de misfornøiede Angler havde fundet Tilhold. Men imedens Normannerne troede sig sikkre og teede sig som Herrer i Byen, lyste Bavnerne over den hele Egn, og næste Morgen tidlig var Bønderne samlede i stor Mængde, trængte ind ad Stadsportene og forenede sig med Borgerne; Robert af Comines og Normannerne satte sig vel til Modværge, men bleve alle nedhuggede paa to nær, der undkom og meldte Kongen Nederlaget.

Kort efter blev Besætningen paa den ene af Borgene i York hugget ned tilligemed dens Anfører, og Edgar Ædeling tilligemed andre nordhumberlandske Høvdinger, som Merlesvend, der var af dansk Æt, og Gospatrik, kom fra Skotland og begyndte en ordentlig Besætning af den anden Borg. Den fik dog en brat Ende, da Kongen selv kom til og splittede Belejrerne ad, og den nye Besætning, han lagde i Byen, under sin Trøst og Højrehaand, Vilhelm Asbjørnsøn, kunde bedre holde de urolige Hoveder i Ave, saa da Anglerne paany samlede sig og rykkede frem mod Borgen, efterat Kong Vilhelm var draget til Winchester for at holde Paaske, drog Normannerne ud imod dem og tilføiede dem et alvorligt Nederlag.

Endelig tegnede det til, at Anglerne skulde faa Hjælp fra Danmark, som de saa længe havde ventet paa. Kong Svend havde faaet en stor Flaade samlet paa 240 Skibe, og sendte med den sine 2 ældste Sønner, Harald og Knud, og sin Broder, Asbjørn Jarl, der var gammel kjendt i England, da han havde boet der i sin Ungdom, men var blevet jaget ud af Landet i Kong Edvards Dage; desuden Thorkel Jarl, en Sønnesøn af Thorkel den Høje og en Frænde af Kong Svend, og Biskop Kristian af Aarhus, en Søn af Odinkar den Yngre. Svend skal have faaet Hjælp af Mandskab og Skibe fra Polen, Venden, Saxen og Frisland, og der var dem imellem Krigsfolket, som endnu var Hedninger og dyrkede Odin, Thor og Frej, med andre Afguder. Flaaden søgte først at lande ved Dover, og derpaa ved Sandvich, men begge Steder med lige lidt Held; den gik da nordpaa til Østangel, og de Danske gjorde Landgang ved Ipswich,

men da de gav sig til at plyndre hvor de kunde komme til, forenede Indbyggerne sig og jog dem bort; det gik heller ikke bedre lidt nordligere ved Norwich, hvor Ralf Britte (fra Bretagne) drev dem tilbage, saa at de maatte tye til Skibene igjen med Skamme. Ved Humberens Munding modtes Flaaden først i September med Edgar Ædeling, Merlesvend, Gospatrik, Valtjov, en Søn af Sivard Digre, den navnkundige danske Jarl i Nordhumberland, og mange andre mægtige Mænd. Kong Vilhelm havde sendt Bud til sine Mænd i York, at de skulde være belavede paa Angreb og lade ham vide om de trængte til Undsætning; de rustede sig da ogsaa efter Evne, men savnede ved denne Leilighed Vilhelm Asbjornsøn. De stak Ild paa nogle Huse, der laa tæt op til Borgen, for at de Danske ikke skulde bruge dem til en Bro over Gravene, men bar sig saa uforsigtig ad dermed, at Ilden udbredte sig og lagde hele Byen øde, saa at endogsaa Byens Hovedkirke, St. Peterskirken, gik op i Luer. Det var Søndagen den 19 September, og Dagen efter kom hele Flaaden sejlende op til York, hvor hele Landbefolkningen, baade ridende og gaaende, strømmede til, med den glade Tro, at nu var Timen kommen til at afkaste Aaget; Besætningen gjorde vel et Udfald, men blev efter en voldsom Kamp i Byens Gader aldeles slagen, og blev dels nedsablet, dels taget til Fange, saa at der af 3000 Normanner undslap kun nogle enkelte med Livet som Vilhelm Malet og Gisebret af Gent, og det var nu en let Sag at bemægtige sig de forladte Borge.

Et saadant Nederlag kom Kongen ganske uventet, men der var ingen Tid at spilde, da Anglerne begyndte

at rejse sig paa flere Steder. Han samlede en Hær og rykkede imod de Danske, men ved Rygtet herom forlod de Byen og sejlede til Lindisey eller Lincoln-Shire, som det nu kaldes, mellem Humber og Wash, hvor de kunde vente at finde god Hjælp og mange Venner, da det var den Deel af England, hvor snart de fleste Danske var bosatte, og hvor ogsaa Hervards Fædrenegaard Brunne var beliggende. Dog optog de ikke Kampen, da Kongen nærmede sig, men tyede over til den anden Side, norden for Humber-Floden og ventede der paa bedre Lejlighed. Vilhelm lod sin Broder Robert blive tilbage i Lindisey for at passe paa de Danske, men de syntes sporløst forsvundne en Tid lang, indtil de ikke kunde modstaae at komme i Land til Landboernes store Gilder, og ved en saadan Lejlighed var det, at Grev Robert kom bag paa dem, saa at det blev et blodigt Gilde og de Danske over Hals og Hoved maatte see at komme tilbage til deres Skibe.

Imidlertid fik Kongen Nys om at de Danske tænkte paa at vende tilbage til York og holde Julefest der, og giver sig paa Vej nordpaa fra Nottingham; men som han kommer til Pontefrakt, var Aaen svulmet saaledes op, at han ikke kunde komme videre. Det var ikke muligt at vade over den, sejlbar var den heller ikke; vende om med uforrettet Sag, som nogle af hans Mænd raadede til, havde han ikke Lyst til, og at slaa Bro over Aaen, som andre talte for, fandt han heller ikke raadeligt, da de derved let kunde komme til at arbejde til Fjendernes Gavn. Saaledes stod det hen i tre Uger, indtil en dristig Ridder fandt et Vadested, efter at have ledt derom baade

oppe og nede, og satte over med 60 Ryttere, der tappert holdt Stand imod alle Angreb, saa at hele Hæren næste Dag kunde komme over, og nu gik det igjennem Skove og Moser, over Bakker og Dale, den nærmeste Vej til York, og saa smal var Stien, at der ikke kunde gaa to paa den, Side om Side. Men alt hvad de skyndte sig, kom de dog for sent til at overrumple de Danske, de var allerede borte, og man kan vel gjætte paa, at det hang sammen med den hemmelige Aftale, som Kongen skal have truffet med Asbjorn Jarl, der var vundet ved Bestikkelser til at han skulde sorge for at Toget mislykkedes; de maatte nok plyndre paa Kysterne, men skulde ellers intet alvorlig tage sig for, saa at Tiden blev trukken ud til næste Sommer. Vist er det, at de Danske var borte og lagde sig med hele deres Flaade i Vinterleje i Humber-Floden, hvor Kongen ogsaa lod den ligge i Ro, enten han nu ikke kunde eller ikke vilde angribe dem; medens han derimod vendte sig mod Landboerne, opsogte dem i deres Smuthuller i Skovene og slog dem ihjel uden Skaansel, ja viste en saadan Grusomhed som ellers intetsteds, saa at han lod det gaae ud over Skyldige og Uskyldige, og lod Husene fyldes med Korn og Kvæg og alle Slags Levnetsmidler, og stak saa Ild paa dem; og det var endda i den strengeste Vintertid, at han foer saaledes frem. Der blev da ogsaa en frygtelig Hungersnod, der varede flere Aar, og man regner, at henved 100,000 Mennesker led Hungersdoden; og endnu over en Menneske-Alder derefter laa store Strækninger ode og udyrkede. Midt under denne Elendighed lod Kongen sin Krone hente fra Winchester og

holdt Jul i York med Pragt og Herlighed, og uddelte med rund Haand Jordegodser til sine Normanner.

---

## 15. Hervard kommer til Ely.

I Nordengland var dermed Opstanden knust, Valtjov sluttede Forlig med Kongen, blev sat til at styre Nordhumberland og gift med Vilhelms Sosterdatter Judithe, og med ham faldt mange til Foje. Men snart dannede der sig et nyt Arnested for Opstanden paa Øen Ely, der laa midt inde i det store Marskland, omgiven af Aalob og Moser. Det var blevet et Tilflugtssted for mange ædelbaarne Angler, som endnu ikke havde opgivet Haabet om at forjage Normannerne eller i alt Fald endnu ikke havde lært at bukke dybt nok for Vilhelm og hans Baroner, men det var dog navnlig Munkene i Ely Kloster, der var ivrig opsatte paa at gjore Kongen Modstand. De havde nemlig hort, at han tænkte paa at sætte en udenlandsk Munk til at styre deres Kloster, og vel var det gaaet galt med den forste Skibsladning Munke, som han havde forskrevet fra Frankrig for at ansætte dem i de fedeste og bedste Embeder i England, thi en Ridder, ved Navn Bruman, som havde faaet Nys om at de var i Vente, sejlede ud imod dem, og skaffede dem alle sammen rask Befordring til Havsens Bund ved at styrte dem ned igjennem en stor Sæk, som han havde bundet fast ved Skibets Forstavn. Men selv om de engelske Klostre den Gang vare slupne fri for fremmed Herredømme, kunde de nok vide, at Kong Vilhelm saa

meget mindre var til Sinds at opgive sin Plan, og han viste ogsaa hvad godt de kunde vente sig af ham, ved at han i Fasten 1070 plyndrede Skatkamrene rundt om i Klostrene, hvorved det for Resten ikke blot gik ud over dem, men ogsaa over mange Andre, da det var Skik at give Penge og Kostbarheder i Forvaring i Klostrene, hvor man mente bedst at have dem i Sikkerhed i urolige Tider. Mellem de normanniske og franske Munke og Klerke var der ogsaa nok, der heller end gjerne kom, naar Vilhelm kaldte, saa det var et helt Særsyn, at træffe en Munk som Vitmund, der afviste Kongens Tilbud med de Ord, at det var ham umuligt at være Præst for Folk, hvis Modersmaal og Levevis var ham vildfremmede, og lod ham desuden høre, at i hans Øjne var England kun som et rigt Bytte i Røverhænder, som han hverken vilde have Lod eller Deel i, for ikke at komme til at bære sin Deel af Broden og Uretten. Men det var som sagt et Særsyn at træffe en saadan fribaaren og fritalende Munk, og der kom fremmede Abbeder og Biskopper med Munke og Klerke ind i Skareviis, saa at de engelske Klostre havde al Grund til at tage levende Deel i Folkets Frihedskamp.

Da Abbed Thorsten paa Ely og hans Munke hørte om at Hervard var kommen tilbage igjen, sendte de Bud til ham med indstændig Bøn om at komme over til dem og tage alle sine Folk med sig, for at gjøre fælles Sag med dem i at værge Fædrenelandet og dets Frihed; han skulde mellem dem nyde al den Ære som en saa navnkundig Helt med Rette fortjente. Hervard var den Gang endnu paa Brunne eller i alt Fald i Nærheden

af Lincoln, og modtog Indbydelsen med stor Glæde; han gik ombord ved Bardeno og sejlede ned ad Aaen Witham (Whitwell) ud i Wash-Bugten, og atter op ad Ouse-Floden lige til Ely.

Men da Greven af Varennes, hvis Broder Hervard havde dræbt i Norfolk, fik det at vide, tænkte han, at nu havde han en Lejlighed til at fange ham uden at det skulde koste ham stort, og lagde Baghold i Nærheden af Ely, der skulde lure paa ham, naar han kom; i Sumpene og Moserne langs med Aaen var der Skjulesteder nok, hvor de kunde staae i Sikkerhed og passe paa. Hervard fik dog snart hans Planer at vide; thi nogle af de udstillede Vagter gav sig i Kast med hans Folk og skjod efter dem, men blev tagne til Fange, og maatte da ud med Sproget og fortælle ham, at de vare satte ud paa Luur af Greven af Varennes, der i egen Person Dagen efter vilde komme til Herbæk. Hervard skyndte sig da med at komme først derhen og lagde sine Skibe til Land; de fleste af sine Folk skjulte han ved Flodbredden, mens han selv med tre Riddere og fire Bueskytter gik lige hen til Brinken, i det samme som Greven med sine Folk kom til fra den anden Side paa den modsatte Bred. En af Normannerne kom nærmere og raabte over til dem: „Hører I ogsaa til dem, der render efter den Skurk Hervard, som har snigmyrdet saamange Mennesker og nu forlokker Folk til at tage Deel i sine Misgjerninger! Dersom I nu endda vilde falde til Føje og sige hvor den Niding er henne, skal min Herre belønne Jer saaledes, at I ikke kommer til at fortryde det. Hvor kan det dog ogsaa falde Jer ind at ville boe i denne

væmmelige Sump, og liste Jer om igjennem Tykt og Tyndt, mellem Ror og Siv og rædsomme Vandhuller, saa I nok en skjøn Dag sætter Livet til allesammen; og bedre Udsigter har I ikke, thi I maa ikke tænke, at I kan komme til Ely; Kongen har omringet Øen paa alle Kanter og belagt Egnen heelt uden om den, for paa een Gang at gjøre det af med alle Oprørerne." En af Hervards Folk gav ham da Svar paa Tiltale: „Det er spildt Umage at du raader os til at forraade og svige vor Høvding og Herre! Du gjør bedst i at see til at komme afsted og det i en Fart, hvis du ikke ønsker en hvas Hilsen af vore Pile, og saa kan du fortælle din Herre, at den Mand, han spørger om, kan han let træffe, naar han vil ulejlige sig over Aaen." — Da Greven havde faaet den Besked, kom han nærmere, og da han fik Øie paa Hervard, opmuntrede han sine Folk til at de alle sammen skulde sætte over Aaen og hævne hans Broders Blod. Men det Vovestykke var der dog Ingen, der havde Mod paa, saa alt hvad Greven mægtede, var at give sin Harme Luft i det Suk: Havde jeg dog bare den Karl her, saa skulde jeg myrde ham paa Stedet med min egen Haand! Hervard hørte hvad han sagde, og svarede: „Ja, naar vi to var saa heldige at træffe sammen alene engang, skulde du nok faae at mærke, at det Stykke Arbejde har du dog ikke Kræfter til, saa der blev nok Maade med din Glæde over Mødet." Og med det samme spænder han sin Bue og afskyder en Pil, der rammer Greven lige paa Brystet; rigtignok prellede den af mod hans Pandser, men den kom dog med en saadan Kraft, at han daanede ved Stødet og faldt af Hesten. Mens Grevens Folk fik

travlt med at samle ham op og bære ham bort, drog Hervard videre og kom lykkelig og vel samme Dag til Ely, hvor han blev modtaget med stor Hæder af Abbeden og Munkene, og af de Adelsmænd, der havde taget deres Tilflugt dertil, nemlig Edvin Jarl og hans Broder Grev Morkar, samt Toste Jarl med flere andre.

---

## 16. Hervard og de Danske plyndre Peterburg.

Paa Øen Ely traf Hervard tillige sammen med en Deel af den danske Hær, under Asbjørn Jarl og Biskop Kristian; Folket i Marskegnen havde endnu Svend Tveskjægs og Knud den Stores Dage saa levende i Minde, saa at det danske Navn vakte store Forventninger hos dem, og det faldt dem heel rimeligt at tro, at de Danske nu atter kom for at vinde hele England, og nu da de havde havt Lejlighed til at sammenligne det normanniske Herredomme med det danske, betænkte de sig ikke paa hvad der var at foretrække; thi medens Knud den Store havde værnet om Folkets Ret og ophøjet Landets egne Børn, havde elsket deres Skjalde, ja selv sunget Sange i deres Modersmaal, som endnu var i Folkemunde i Ely, havde opdyrket Landet og i det Hele været en god Konge, blev nu Anglerne skudte tilside for Udlændinge, der foragtede Folkets Sprog, Love og Skikke, og udsugede og ødelagde Landet. Hervard tilskyndede de danske Høvdinger til at de i Fællesskab med ham skulde gjøre et Tog til Peterborough Kloster, hvor der var fuldt op af Rigdomme, saa de kunde vente et godt Bytte. Hans Farbroder, den højærværdige Abbed Brand, der havde viet ham til

Ridder, var nemlig død sidst paa Aaret 1069, og nu havde Hervard faaet at vide, at Kongen egenmægtig som han plejede, havde givet Abbed=Værdigheden til en Fransk=mand, ved Navn Turold, en haard Hals, der ikke var bange for at brydes med Anglerne; han var allerede kommen til Stamford, nogle faa Mile derfra, med et helt Følge af franske Krigsfolk. Der var dengang en Kirke=værge og Skriver i Peterborough, der hed Ivar; han fik Nys om hvad Besøg de kunde vente dem i Klosteret og fik da travlt med at samle sammen hvad han selv kunde føre med sig, Evangeliebøger, Messehageler, Præstekjoler og alle de Smaating, som han kunde overkomme; derpaa begav han sig til Stamford og kom for Dag til Abbed Turold, meldte ham at de Fredløse var paa Vejen til Burg og bad om at han vilde komme dem til Hjælp. Tidlig paa Morgenen kom ganske rigtig de Fredløse og Danskerne sejlende med en Mængde Skibe op ad Nen=Aaen og lavede sig til at trænge ind i Klosteret, men traf dog paa en stærkere Modstand, end de havde ventet; Munkene holdt dem tappert Stangen og spærrede dem Adgangen til Klosteret. Men da stak de Ild paa det, og brændte Munkenes Boliger og hele Byen af, paa Kirken og eet Hus nær, og midt igjennem Ilden brød de ind gjennem den søndre Port, saa at Munkene kom frem og bad om Fred. Men det ændsede de ikke, de trængte ind i Klosteret, klattrede op til det store Krusifix og tog Guldkronen af Vorherres Hoved tilligemed Guldskamlen under hans Fødder; steg saa op i Taarnet og fik fat i Krumstaven, som var skjult deroppe, den var heel og holden af Guld og Sølv. To Guldskrin og ni Sølvskrin tog

de, og 15 store Krusifixer, baade af Guld og af Sølv; ja de tog saa mange Penge og Kostbarheder, baade Bøger og Klæder, saa at det ikke er til at opregne; og sagde derhos, at det gjorde de af Kjærlighed til Klostret, som Kirkens tro Sønner, da de Danske vilde gjøre meget bedre Brug deraf end de Franske. Hervard var nemlig kjendt som en Munkeven, og sagde selv tit siden, at han havde gjort det i en god Mening, da han virkelig tænkte, at de var i Stand til at overvinde Vilhelm og selv faae Landet at raade over. De skyndte sig derpaa til Skibene med hele deres rige Bytte og sejlede tilbage til Ely; Prioren Adelvold og flere af de ældre Munke førte de med sig, og Resten splittedes ad som Faar uden Hyrde. Da saa Abbed Turold op ad Dagen kom med otte Snese Franskmænd i Følge, fandt han Stedet øde. Røverne var i god Behold paa deres Flaade, Munkene var flygtede eller bortførte, kun een var tilbage, der laa syg paa Syge-stuen; alt var brændt forinden og foruden, saa nær som Kirken, der var hel udplyndret, saa Klosteret, som fordum for sin Rigdom og Pragt var blevet kaldt Gyldenborg, var nu kun som et Fattighus.

Da Danskerne var komne tilbage til Ely, søgte de at vinde Prioren Adelvold for sig og lovede, at dersom han vilde følge med hjem til Danmark, skulde han blive Biskop. Han lod som han gjerne laante Øre til den Tale, og de fattede en saadan Tiltro til ham, at de lod ham faae Nøglerne til det Kammer, hvor de havde gjemt deres Bytte; sagtens havde de bedre Tro til ham, end til hinanden. Adelvold skaffede sig nu Hammer og andet fornødent Værktøj og gjemte det til han engang kunde

faa Leilighed til at bruge det. Saa var det en Dag, at de Danske gjorde Gilde og var meget lystige over de store Rigdomme, de saa let havde vundet i Peterburg, og imens gik Adelvold ud og stillede to Tjenere paa Vagt, en i Gildessalen, og en anden midtvejs, der skulde melde ham, naar de vare færdige med Maaltidet. Det var dog ikke Skattene, som han vilde narre de Danske for, men det var den hellige Kong Osvalds Arm, som han vilde bevare for sit Kloster; det var imidlertid et surt Arbejde, med megen Møje fik han endelig den lille Trækiste trukket frem under alt det andet, men havde endda ondt nok ved at faae den lukket op. Tilsidst lykkedes det, Armen tog han ud og gjemte den for det første under Halmen i sin Seng, og lagde saa Guldet og Sølvet og hele Resten til Rette igjen som det laae for. Imidlertid rejste de Danske sig fra Bordet for at gaae til Aftensang, saa at han var nær bleven fanget, men var dog saa heldig, at de ikke rørte sig af Stedet, før han havde vasket sig, som han nok kunde trænge til, da han var ganske varm og blussende rød i Ansigtet af det anstrengende Arbejde; men da han kom ind til dem, hilste de ham venlig, thi de elskede ham som deres Fader, ingen havde savnet ham, eller spurgte hvor han havde været henne og hvad han havde taget sig for. Den næste Dag sendte han sine visse Bud over til Ramesey med Osvalds Arm, efter at have gjort Aftale med Hervard, der gav dem Felttegnet, saa at de kunde slippe ud imellem hans Folk.

Noget efter blev der sluttet Fred og Forlig mellem Kong Vilhelm og Kong Svend af Danmark, paa det Vilkaar at Danskerne skulde sejle hjem igjen, men beholde

hvad Bytte de havde vundet. Men da de kom ud i rum So, blev det en flyvende Storm, saa at Flaaden splittedes ad, nogle af Skibene kom til Norge, andre til Irland, og kun de færreste til Danmark, saa at det kun var lidt af det store Bytte, de bragte hjem med sig, enkelte af Krusifixene og Skrinene, tilligemed den prægtige Krumstav, eller som andre vil vide, et stort Bord, som plejede at staa foran Højaltret. Skriveren Ivar tog sig da en Rejse paa til Danmark for at see at faa noget af det tilbage, og det lykkedes ham ogsaa at faa adskillige Helgen-Levninger; men Danskerne havde dog ingen Glæde af hvad de beholdt; thi ved deres Uagtsomhed og Drukkenskab brændte en Nat den Kirke, som de havde givet Kostbarhederne til, med alt hvad der var i den; saa det Tog, som man baade i England og Danmark havde lovet sig saa meget af, bragte kun Anglerne en grusom Skuffelse, og Danskerne Skam og Skændsel. Skammen lagde man vel i Danmark mest paa Asbjorn Jarl, der ogsaa efter Hjemkomsten blev landsforviist, men selv om det er rimeligt nok, at han havde den største Skyld og sogte sin Glæde i at staa i Vejen for den unge heltemodige Knud Svendsons Lykke og Hæder, kan vi dog skjonne paa alt, at det var af de Dage, da Danskerne havde Lyst til Vikingfærd og Ledingstog, især saa langt borte fra Hjemmet.

---

## 17. Kong Vilhelms første Angreb paa Ely.

Da Kongen fik at høre at det var lykkedes for Hervard at komme til Ely, blev han meget forbittret, og end

mere opsat paa at indtage Øen, og samlede nu hele sin Hær paa det Sted hvor den var daarligst forsvaret med Vandløb og Sumpe, og der er ikke var mere end 1000 Alen over til den. Der blev bragt Tømmer og Steen sammen og alt hvad der iøvrigt behøvedes til at bygge en Dæmning over Sumpen, og over Vandløbet lagde de svære Bjælker, og sørgede da det bedste de kunde for at Arbejdet skulde blive forsvarligt. Men da de var færdige, og alle de mange Mennesker styrtede frem over Dæmningen, gridske efter de Skatte af Guld og Sølv, som de troede fandtes skjulte paa Øen, skred Vejen ud, og alle de, der var i Spidsen eller var komne midtvejs, druknede, saa at det var kun nogle faa af de bagerste, der med Nød og næppe arbejdede sig ud igjennem Mudderet. Saaledes fandt de alle deres Død, uden at nogen rørte dem med en Finger, og i lang Tid derefter blev man ved af og til at finde Ligene af dem med de forrustede Vaaben. Kongen havde selv i Frastand været Øjenvidne til hvordan hele hans Hær var gaaet til Grunde, og maatte nu saa nødig han vilde, finde sig i at opgive alt Haab om den Gang at fortsætte Kampen og indtage Øen, og maatte fortrække med de faa, der var tilbage af hele den store Mængde. Dog lod han en Besætning blive tilbage og lagde Krigsfolk rundt omkring i Egnen, for at de Fredløse ikke skulde frit drage ud og hærje hele Landskabet.

---

## 18. Dedas Fortælling om Ely og Hervard.

Der var dog en eneste Ridder ved Navn Deda, der var naaet over til Ely; han havde ogsaa været allerforrest, da de stormede over Dæmningen. Der var ingen af dem paa Øen, som krummede et Haar paa hans Hoved; men de førte ham som Fange frem for Befalingsmændene, der spurgte ham ud, og fik til Svar, at han hed Deda, og han sagde derhos, at derfor havde han været saa ivrig for at komme først, fordi Kongen havde lovet, at den der var første Mand paa Øen, skulde faae hvad han begjærede af Klosterets Ejendomme. De roste ham for hans Dristighed og beholdt ham nogle Dage hos sig, for at han kunde lære, hvad Kræfter de havde at byde over, da Stedet var ypperlig befæstet af Naturen og ikke mindre stærkt ved en udmærket Samling af de bedste Krigsfolk. Det sagde han ogsaa tit, naar de selv hørte paa det, at han havde hørt om dem, at Anglerne var ringere til at slaaes end alle andre Folk, men inden han rejste fra dem, fik han andre Tanker om dem, og mærkede at de kunde maale sig med hvem det skulde være i Krigskonst, saa at han fik ogsaa kun Lov til frit at rejse sin Vej paa det Vilkaar, at han maatte give sit Æresord paa ikke at fortælle andet om dem end hvad han selv havde hørt og seet.

Der blev jo stor Glæde i Kongens Gaard, da han kom tilbage, og Kongen selv var inderlig glad ved at see ham, da han hørte til hans bedste Mænd. Han maatte da til at fortælle i Alles Nærværelse, hvordan det var gaaet til, at han alene var naaet over til Øen. Da nemlig Vejen skred ud med den utallige Mængde Menne-

ſker, var han ogſaa ſtyrtet i Vandet, men blev trukken op af Hervard ſelv og bragt op paa det faſte Land, og ham kunde han tillige takke for at han havde nydt ſaamegen Hæder af Hovdingerne paa Øen. Da de havde ſpurgt ham, hvad han var kommen for, havde han ſvaret, at Kongen havde lovet ſtore Belønninger til den, der førſt ſatte ſin Fod paa Øen. Nu fortalte han om de udmærkede Mænd, ſom fandtes der, og de ſtorartede Værker, de havde opført til deres Forſvar; men navnlig kunde han ikke blive træt af at tale om Hervard Fredløs, thi naar han ſammenlignede ham med alle de andre og med alle de Riddere, ſom han havde ſeet i Frankerig eller i det romerſke Rige eller i Konſtantinopel, ſaa maatte han ſige, at der maaſkee var en enkelt, der kunde regnes for hans Ligemand, men ingen, der var hans Overmand.

Greven af Varennes, der havde en gammel Regning at afgjøre med Hervard, blev raſende over at høre den Lovtale og udbrød med de Ord: „Da kan man rigtignok høre, at Du har ladet Dig tage ordentlig ved Næſen, ſaadan ſom Du ſtaaer og løfter Kongens Fjender til Skyerne og vil narre ham til at viſe dem Naade, og har endda den topmaalte Uforſkammenhed at priſe ſaadan en udlært Skurk ſom Hervard, ſom et Monſter paa Mod og Manddom. Lad dog hans Kongelige Majeſtæt blive fri for at høre mere af den Snak!" — Dertil ſvarede Ridderen, at han havde ikke ladet ſig beſtikke ved deres Gaver eller tænkte paa at vinde nogens Yndeſt ved ſin Tale; han vilde blot ſige hvad ſandt var, og det havde han givet dem ſit Æresord paa, da de lod ham frit drage bort; ſaa at derſom han fortav hvad han ſelv havde ſeet

og faaet Beviser for, naar han blev spurgt ud derom, vilde han fornærme Kongen og bryde sin Eed, og sagde han andet, vilde det være at lyve. Kongen lagde sig imellem dem og sagde, at han skulde ikke tage sig det saa nær, hvad Greven havde sagt, men fortælle videre, og gav ham derhos det Vidnesbyrd, at han altid havde kjendt ham som en sandhedskjærlig Mand, saa man maatte vel troe ham, selv om hans Fortælling lod noget urimelig.

De begyndte nu atter at sporge ham ud, om de ikke havde Mangel paa Fodemidler eller noget andet, og om der var endnu flere udmærkede Mænd imellem dem, for at de maaskee kunde gribe ham i at han sagde sig selv imod eller iovrigt kunde finde noget ondt at sige om dem, men han svarede: „Vil I vide Besked, saa skal jeg sige Ier hvad jeg har hort. Hans Kongelige Majestæt havde befalet, at Munke fra Frankrig skulde ansættes som Dekaner og Provster ved alle de engelske Kirker, og havde ogsaa sendt Bud efter dem, men det var dem, som den engelske Ridder Bruman sejlede ud imod og lod gaae nedenom og hjem, for at frie sine Landsmænd fra fremmed Herredømme. Det gav Anledning til at Munkene i Ely, der hellere vilde døje hvad det skulde være end de vilde trælle for de Fremmede, kaldte alle Fredløse til sig og hvem der var bleven forurettet eller dreven fra sin Arv, og befæstede Klosteret og Øen ved deres Hjælp, og det uden at den store Hær, der er samlet paa Øen, falder den synderlig til Byrde, og ikke heller føler den noget Tryk af Fjenden; thi nagtet den strænge og langvarige Belejring har Plovmanden ikke hørt op med at pløje, eller Høstkarlen med at høste, eller Jægeren med at jage, eller Fuglefængeren

med at fange Fugle langs med Flodbredden og i de dejlige Skove, som findes der paa Øen, rige paa alle Slags Dyr. Paa den Tid, da Vandfuglene fælder, har jeg seet dem fange de unge Fugle i svær Mængde, somme Tider hundrede, eller endda 200 og derover, ja jeg har endogseet dem flyve op i tusindviis fra eet Sted. I Skovene er der til sine Tider en stor Mængde Hejrer, foruden Vildt og Kvæg i Overflod, og rundt omkring er der rig Fiskefangst. Saalænge jeg var der, spiste vi i Munkenes Spisesal og levede flot som Anglerne gjerne vil; Krigsfolk og Munke spiste sammen baade til Frokost og til Middag, og til Højbords sad Abbeden med Jarlerne Edvin, Morkar og Toste, samt Hervard og Thorsten den Unge. Ovenover hver Plads havde baade Krigsmænd og Munke Skjold og Landse hængende paa Væggen, Hjelm og Pandser og andre Vaaben laae ligedan paa rede Haand, saa at Munkene altid var belavede paa at gjøre Fyldest for Krigere og gaae i Kampen, og det var mig noget af det underligste af hvad jeg saae hos dem, at næsten alle Munkene var saa kyndige i Krigsvæsnet, som jeg knap noget andet Sted har seet Mage til. Jeg veed da ikke hvad de skulde lide Mangel paa, naar de blot ikke taber Modet; de har en frugtbar Ø, der giver baade Korn og Græs i rigelig Maade, den er godt forsvaret af Aaløb og Kjær og befæstet med Mure og Skandser. Dersom min Herre Kongen alligevel ikke vil opgive at belejre den, skal han dog nok finde, at jeg har talt Sandhed, og vil faae at mærke tilsidst, at han gjør bedre i at slutte Fred med dem end i at belejre Øen i lang Tid uden at udrette det mindste."

---

## 19. Kongen tænker paa Fred, men opgiver det efter sine Normanners Raad.

Han havde knap talt ud, for der var en anden, der tog Ordet. Det var en af dem, som Kongen havde stillet ud paa Vagt vesten for Ely, og han var nylig kommen derfra — han tog da fat hvor Deda havde sluppet og sagde: „Vil I virkelig ikke troe hvad I nu har hørt, men regner det for løs Tale! Da kan jeg fortælle hvad jeg saae igaar, thi da drog der nogle Mænd ud fra Øen, og de var endda ikke mere end 7 i Følge, men statelige Krigsfolk var det i fuld Rustning, og dog var de allesammen Munke paa de to nær; de drog ud for at stikke Ild paa en Gaard, der hedder Burvell, og ellers at gjøre Fortræd hvor de kunde komme til. Der var da 10 Mand af vore, som skyndte sig forud, foran alle os andre, der holdt Vagt paa det Sted, i den Tanke, at de skulde snart tage dem til Fange, saa faa som de var. Da de kom hinanden saa nær, at der var kun et Spydkast imellem dem, begyndte der en langvarig Kamp, som endte med at alle vore Folk bed i Græsset, saa nær som en eneste ved Navn Rikard, der stredes med en af dem fra Øen, der hed Venok. Hans Stalbrødre stod længe og saae paa hvad Udfald Kampen vilde faae, men da de mærkede, at de vare lige stærke, og saae at vi andre nærmede os i stort Antal, skilte Hervard de Kæmpende ad, og tillod ikke at der var nogen der lagde Haand paa Rikard, da han sagde, at det var en Skam at være to eller tre om een, saa det vilde han ikke paa nogen Maade finde sig i; det har Rikard selv fortalt. Vi satte dog

efter dem lige ned til Skibene, en af deres Roerkarle faldt for et Pileskud, og en anden tog vi til Fange, og han fortalte os hvem det var, vi havde havt at gjøre med, nemlig Hervard, Venok, Thorsten den Unge, Broder af St. Edmund, Sivard, Lovrik og Asser den Haardføre; de fem sidste var, som sagt, allesammen Munke og vante til at tage Deel i Hervards Udflugter og Vovestykker."

Kongen sagde hverken fra eller til, da han havde hørt disse Fortællinger: han meente vel, at han kunde ikke være bekjendt at sige noget Ondt om Folk der viste Højmod, men kunde lige saa lidt være bekjendt at give sine Fjender Prisen fremfor sine Egne; han vidste jo ogsaa at Øen var godt befæstet ved sin Beliggenhed og havde tappre Forsvarere, og mærkede at det var umuligt at hindre dem i at drage ud og ind som de selv vilde. Han samlede sine bedste Mænd og Raadgivere og forklarede for dem at han tænkte paa at slutte Fred med dem paa Ely, da det ikke kunde gaae an, at lade dem sætte sig fast midt i Landet, saa at de kunde falde ham i Ryggen, naar han nu dog ikke kunde opsætte længer at rykke ud imod den danske Hær, der endnu ikke havde forladt England, og siden maatte han nødvendig rejse over til Normandiet. Men nogle af dem, hvis Raad han navnlig lyttede til, vare ivrige imod at slutte Fred og raadede til, at han endelig ikke maatte gjøre det, og det havde de saameget mere Grund til, som de næsten alle havde faaet hver sin Deel af de Fredløses forrige Jordegodser, som de jo ingen Lyst havde til at opgive igjen; de forestilte derfor Kongen at det kunde ikke gaae an, at de, der havde været de allerværste, og allerlængst havde gjort Modstand,

skulde have Lov til at slippe uden Straf, saa at Kongen skjænkede dem Fred, uden at de selv vilde nedlade sig til at bede derom; saa man kunde da nok vide, at de heller ikke for Fremtiden vilde undsee sig ved at drive Spot med hvad Kongen befalede, i den Tanke, at de ustraffet kunde gjøre hvad de vilde. Den Tale tog Kongen meget unaadig op, og svarede ganske vred, at det var ham umuligt at indtage Øen, dertil var den altfor godt befæstet af Vorherre.

Nu tog Ivo Talbusk (Tailleboïs) Ordet og sagde: „Da kjender jeg en gammel Kjærling, og havde vi bare hende, skulde det være hende en let Sag ved sine Trylle-konster at tage Modet fra dem, saa de rendte fra Øen saa bange som Harer! og hvis Kongen vil give sit Samtykke dertil, skal jeg nok sørge for at faae Bud til hende.“ Alle de andre stemmede i med og sagde, at det skulde man ikke skyde fra sig, men skulde heller kongelig belønne hvem der var i Stand til paa nogen Maade at gjøre det af med Kongens Fjender, saa at Kongen tilsidst gav efter og befalede at sende Bud efter Hexen, men det maatte for Alting skee i al Hemmelighed, saa Ingen fik det at vide. Derpaa lod han atter sin Hær samle sig rundt omkring Øen, og holdt den indesluttet saa tæt som muligt; der blev bestandig sendt Folk ud for at passe paa, at der ingen slap i Land fra Øen og mærkede hvad de havde for, saa at de ogsaa paa deres Side kunde gribe til lignende Hexekonster eller andet Paafund at forsvare sig med.

---

## 20. Hervard stiller sig an som en Pottemager og udspejder Normannerne.

Det lykkedes virkelig Kongen at indeslutte Øen saa fuldstændig fra alle Kanter, at de var fuldkommen afskaarne fra at komme ud og ind, og det pinte dem nu meget, da de havde hørt fortælle om at Kongen havde lært en hel ny Maade at føre Kampen paa, uden at de for Resten vidste det mindste om hvad det var, han havde for. De blev enige om at de maatte have en Mand sendt ud, der kunde udspejde hvordan det var fat, men det var ikke saa let en Sag at finde nogen der kunde tage sig det Ærinde paa, og da Hervard tilbød at han vilde gjøre det, satte de andre sig stærkt imod det, men nu havde han faaet Lyst til det og vilde ikke opgive det trods alle deres Indvendinger. Han gav sig ogsaa virkelig paa Rejsen og tog sin Hest, som de kaldte „Svalen", med sig; mager og styg var den at see til, men den var en mageløs god Løber og kunde holde ud trods nogen. Sit Haar klippede han kort af, og ragede sit Skjæg, tog nogle gamle daarlige Klæder paa, og da han mødte en Pottekræmmer paa Vejen, fik han alle hans Potter, og gav sig nu ud for at han kjørte om og solgte Potter. Han tog lige hen til Branton, hvor Kongen holdt Hof, og det traf sig saa, at han kom til at overnatte hos en Enke i det samme Hus, hvor den gamle Hex boede, der skulde ødelægge dem alle paa Øen. Hervard hørte dem om Natten snakke sammen paa Fransk om hvordan de skulde bedst bære sig ad og hvad Konster de skulde hitte paa, og de talte reent ud derom, da de tænkte,

at saadan en lurvet Karl ikke kunde forstaae hvad de sagde. Ved Middagstid mærkede Hervard, at de gik ud, og fulgte da bag efter dem; de stod og talte sammen ved en Kilde, der var tæt ved Haven og tog sit Løb østerpaa, og det lød til at de havde noget for med en Nøkke eller hvad det nu kunde være for et Væsen, der boede i Kilden, rettede Spørgsmaal til ham, og fik Svar igjen. Han havde da den største Lyst til at gjøre en brat Ende paa Legen, ved at tage dem begge af Dage, men holdt sig dog tilbage, da han nok vilde høre mere og see hvad der kom ud af det.

Den næste Morgen tog Hervard sine Potter og gik sin Vej, han holdt sig hele Tiden i Nærheden af Kongsgaarden, og falbød sine Varer, mens han raabte som de angelske Pottekræmmere plejede: „Potter! Potter! dejlige Potter og Gryder! det bedste Arbejde, man kan see!" Endelig blev han hentet op i Kongens Kjøkken, der vilde de kjøbe Potter af ham. I det samme kom en af Oldermændene der i Byen til, og da han faaer Øje paa Hervard, siger han, at han da aldrig havde seet nogen, der lignede Hervard i den Grad baade i Aasyn og i Væxt, saavidt man da ellers kunde tale om Lighed mellem en Bonde og en Riddersmand. Det var der flere, der fik at høre, og der blev nu en Stimmel for at see den Mand, der lignede Hervard, saa at han maatte føres op i Hallen, for at Ridderne og Væbnerne ogsaa kunde faae ham at see. Han maatte rigtig lade sig mønstre, og der var dem, der meente, at var Hervard ikke større end som saa, kunde han da ikke være saa stærk, som man fortalte, og andre spurgte ham, om han kjendte Hervard og nogensinde selv havde seet den Ridding. „Ja!" sagde han, „havde vi

bare det Skarns Menneske her midt imellem os, saa kunde jeg da faae mig hævnet paa ham; der er ingen, som har gjort mig saameget Ondt som han; een Ko og fire Faar, alt hvad jeg ejede og havde foruden mine Potter og mit Og, har han røvet fra mig, saa jeg veed ikke hvordan jeg nu skal bjerge Livsophold til mig og mine to Drenge!"

Det blev Frokosttid og Hervard maatte ned i Kjøkkenet igjen; men efter Frokost havde Kokkene og Kokkedrengene mange Løjer for med ham og skjænkede rask op for ham med Vin og Mundgodt, for at faae ham fuld. Det blev ellers dem, der først fik hvad de kunde taale og lidt til; i deres Fuldskab tog de fat paa ham og vilde kronrage ham som en Munk, og stillede hans Potter op paa Gulvet rundt omkring, saa skulde der bindes for hans Ojne og han lege Blindebuk imellem Potterne. Han havde dog ingen Lyst til at være deres Nar, og da en af dem sled i ham og gav ham et ordentligt Nakkedrag, gjorde han Gjengjæld og gav ham saadan et Slag under Øret, at han tumlede om uden Bevidsthed. Nu styrtede de allesammen ind paa ham med Forke og Kjødgafler, men Hervard snappede et Stegespid fra Skorstenen og forsvarede sig dermed, saa en af hans Angribere maatte lade sit Liv og flere blev saarede, inden det rygtedes paa Gaarden og han blev overvældet og sat i Fængsel. Lidt efter drog Kongen paa Jagt med sit Følge, og en af Vagten kom ind til ham med nogle Lænker i den ene Haand, som han truede med at lægge paa ham, og med et draget Sværd i den anden. Det snapper Hervard, fælder ham med hans eget Sværd og lader de andre af Vagten drikke den samme

Skaal, saa at han derved satte sig selv i Frihed igjen, og han kom lykkelig over Grofter og Gjerder til den yderste Gaard, hvor han fik fat i sin Hest.

Vel var der en Dreng, som gav sig til at bruge Mund imod ham, og sagde til sine Kammerater, at de skulde faae nogle af Kongens Folk med sig og sætte efter ham, thi det var en Mand, der var brudt ud af Fangehullet. Den Snak blev Hervard kjed af at høre paa, og da han just ikke var for at lade sig sinke, gav han ham et Rap med Sværdet og red sin Vej. De satte nok efter ham, det bedste de kunde, men „Svalen" var dem for hurtig, de kunde ikke naae hende, og saaledes red de i et Træk hele Aftenen og den maaneløse Nat, indtil han tidlig paa Morgenen kom tilbage til Øen, ad Vejen over Somersham. Ingen af alle dem, der forfulgte ham, var kommet ham saa nær, at de enten havde hørt eller seet ham, saa nær som en, der havde naaet til Skoven ved Somersham, men der styrtede hans Hest, og selv var han saa udmattet, at han ikke kunde støtte paa sine Been; og som han saadan laae paa Jorden og snappede efter Vejret, kom Hervard til, og spurgte ham om, hvem han var. Han svarede: „Jeg er en af Kongens Livvagts-Karle, som skulde fange en Bonde, der idag har gjort Ustyr i Kongens Gaard og slaaet flere af hans Folk ihjel; dersom Du har hørt eller seet noget til ham, saa sig mig det for Guds Skyld!" — „Siden Du besværger mig om at sige Dig det for Guds Skyld," siger Hervard, „saa vil jeg lade Dig vide, at den Du spørger om, er ingen anden end mig selv. Men for at Du desbedre kan kjende mig, og forsikkre Kongen om at Du virkelig har talt med

Hervard selv, saa skal Du give mig Sværd og Landse, og derhos love mig, at Du vil fortælle Kongen hele Sandheden, om Du ellers ønsker at slippe herfra med Livet." Det Løfte holdt han ogsaa, da han var kommen hjem, saa at de alle maatte prise Hervard, og selv Kongen maatte give ham det Lov, at han var en ædelmodig Mand og en udmærket Ridder.

---

## 21. Kongens andet Angreb paa Ely mislykkes.

Nu vilde Kongen da see at faae en Ende paa den Historie og samlede hele Hæren ved Alriksø, hvor han ogsaa lod Tommer og Steen føre sammen i svær Mængde, og alle Fiskerne i Egnen fik Befaling om at møde med deres Fartøier ved Cottingeled, for at de skulde føre alt det over, som der var blevet slæbt sammen; der skulde da opkastes Volde og Skandser, og Øen angribes med al Magt. Imellem de andre Fiskere mødte ogsaa Hervard med sin Baad, og var nok saa ivrig til at sejle med Tømmer og Steen, men saa herlig som Arbeidet gik fra Haanden hele Dagen, saa gal en Ende tog det om Aftenen, thi inden Hervard sejlede bort, stak han Ild paa hele Tømmer-Stabelen, saa at den brændte aldeles af, og under Forvirringen var der endda adskillige Normanner, som maatte lade Livet for hans Sværd eller druknede i Søen. Han gik endnu med kort afklippet Haar og Skjæg, for at Ingen skulde kjende ham, da han heller vilde miste sit dejlige Haar, end savne Leilighed til at komme sine Fjender til Livs. Kongen syntes nok, at det var harmeligt,

at han skulde have Lov til at gjøre saadan noget ustraffet, da han nu saa tit havde haft dem til Bedste, men dog bød han sine Folk, at naar de fangede Hervard, skulde de for alting føre ham levende til ham uden at krumme et Haar paa hans Hoved.

Nu passede de jo paa og holdt Vagt baade Dag og Nat ved alle deres Sager og ved deres Værker, men det gik som en Følge deraf kun meget langsomt fra Haanden; de fik vel 4 Tømmerstilladser færdige, der skulde bære de svære Maskiner, men de andre ovre paa Øen kappedes med dem om at opføre Udenværker og Forskandsninger, saa at det var godt at mærke, at de ikke tænkte paa at give sig. Endelig paa den ottende Dag lavede Normannerne sig til at angribe Øen med deres hele Styrke, Hexen blev sat midt imellem dem paa et høit Stillads og begyndte paa sine Konster og Tryllesange med skrækkelige Forbandelser mod Øen og alle dens Beboere, og hver Gang hun kom til Enden med sine Besværgelser, gjorde hun en meget uhøvisk Gebærde over mod Ely. Det hørte sig til at Sangen skulde gjentages tre Gange, men som hun begyndte tredie Gang forfra, var der en Deel af de Fredløse, der havde listet sig frem og skjult sig baade paa højre og venstre Side af Stilladset mellem de høje Rør og det tætte Krat i Mosen, og nu pludselig stak Ild i Rørene, saa at Vinden drev baade Røg og Flammer hen mod Lejren. Ilden bredte sig rask, det var et rædsomt Syn at see paa, Rør og Riis var knastørt og gik hurtig op i Luer under skrækkelig Knagen og Bragen. Normannerne blev grebne af Angst og flygtede hver ad sin Kant uden at det var dem muligt at følge Vej eller Sti

i den vildsomme Mose; mange af dem omkom i Ilden, eller styrtede i Vandet og druknede, eller fandt Døden for Anglernes Pile. Hexen selv blev bange, da hun saae at hendes Konster slog hende fejl, sprang ned af det høie Stillads og knækkede sin Hals. Det var kun faa, der reddede sig ved Flugten i Sammenligning med dem, der mistede Livet; ja saa nær havde Kongen selv været ved Døden, at da han naaede til sit Telt, fandt de en Piil siddende i hans Skjold. Da hans Følge saae det, blev de bange for at han skulde være bleven saaret, men Kongen sagde: „Det skulde jeg ikke tage mig saa nær, selv om jeg var saaret, men hvad der harmer mig langt mere end den Ulykke, der er hændt mig, det er at jeg har fulgt saa taabeligt et Raad, der har kostet næsten alle vore Mænd Livet, fordi vi lod os narre af den ækle Hex, saa jeg maa forbande den Time, da jeg lod mig overtale til at laane hende Øre."

---

## 22. Ralf Britte gjør Oprør.

Derefter drog Kong Vilhelm over til Normandiet, uden at det var lykkedes ham at indtage Ely, men medens han havde nok at tage vare paa med at dæmpe en Opstand derovre og med at holde Styr paa sin Søn Robert, der nu fandt, det var paa Tiden, at han fik noget selv at raade over, blev der hjemme i England gjort Forsøg paa at skille ham ved Riget, og det fra en Kant, hvorfra man sidst skulde ventet det. Det var nemlig en Søn af Kong Vilhelms Drost, Vilhelm Asbjørnsøn, som hed

Roger af Hereford, der stod i Spidsen for Bevægelsen; til Trods for Kongens Forbud lovede han sin Søster hen til Ralf Britte, der ligesaa hidtil havde været trofast til at hjælpe Kongen, skjøndt han, saa vidt vi kan skjønne, var af angelsk Byrd paa fædrene Side, og en Søn af Kong Edvards Staller, Ralf af Hereford, og var da altsaa nær i Slægt med Hervard Lovrikson. Roger og Ralf havde Forbindelser baade med Normanner, med Britterne saavel i Bretagne som i Wales, og med Anglerne, og forstod da ogsaa at opflamme det Had, som alle vare fælles om at nære til Kong Vilhelm. Desuden sendte de Bud til Danmark og fik derfra Løfte om en Flaade til deres Undsætning. Planen kom navnlig frem ved Ralfs Bryllup, hvortil han havde indbudt alle dem, han kunde gjøre Regning vilde tage Deel i Opstanden, men det blev siden med Sandhed sunget:

Mange med Sorg det Bryllups-Lag
Kommer i Hu som en Ulykkesdag.

Roger og Ralf talte ivrig for at de skulde gribe det belejlige Øjeblik, nu da Kongen var bundet paa den anden Side af Havet, ja var indviklet i Strid med sin egen Søn. Nu høstede han Løn som forskyldt for alle sine Misgjerninger; thi med Vold og Uret havde han banet sig Vej til Englands Trone, havde dræbt og forjaget dem, der med Rette var Godsejere og Arvinger, og havde dog ikke, som man billig kunde vente det, taget sig ad sine Egne, som han dog ene skyldte sin Ophøjelse, men gav dem ødelagte og udpinte Landstrækninger til Eje, og naar de saa var satte i god Stand og Drift paany, tog han

dem fra dem igjen. Han var derfor alle forhadt, saa at det vilde kun vække almindelig Glæde, naar det gik ham galt. Anglerne syntes nu vel i det Hele at slaa sig til Ro med at dyrke deres Jorder og at søge deres Glæde i Gilder og Gjæstebud, men man kunde være vis paa, at de dog i Grunden higede efter Lejlighed til at hævne sig; og Lejligheden var der nu, da Størstedelen af Kongens Hær stod paa den anden Side ad Vandet, ovre i Frankrig.

Saaledes faldt Talen imellem dem ved Bryllupsgildet, men da de særlig vendte sig til Valtjov, som var Kongens Jarl i Nordhumberland, og foreslog ham, at han skulde være Tredjemand, saa kunde det siden afgjøres, hvilken af dem der skulde være Konge; de to andre skulde være Jarler, og Alt i Øvrigt blive som i den gode Kong Edvards Dage, — saa blev de dog ilde ved at faae det Svar af ham, at det var et Vovestykke, man vel skulde betænke sig paa, og i alt Fald vilde han ikke bryde sit Ord til Kongen, der havde gjort ham til sin Jarl og givet ham sin Frænke til Ægte; thi det vidste han, at en Forræder vandt aldrig Pris for sin Daad. Men skjøndt de ikke kunde faae ham til at yde dem virksom Hjælp, fik de ham dog til at sværge en dyr Ed paa at han ikke vilde røbe dem, og som det gik Valtjov, gik det nok mange af Anglerne, at de blev overlistede ved Bryllupper og imod deres Vilje blev medskyldige i Opstanden.

Kort efter brød den ud og havde i Begyndelsen stor Fremgang, saa at alle de Adelsmænd, der hidtil havde opholdt sig paa Ely og været med til at forsvare den, nu tyede til Ralf og Roger, i den Tanke, at de havde bedst

Udsigt til at komme i Besiddelse af Magten og Riget, og Hervard og hans Stalbrødre blev nu ene om at forsvare Den. Men Lykken vendte sig snart, efter et uheldigt Slag i aaben Mark flygtede Ralf til Norvich, hvor han vel holdt ud i tre Maaneder, i Haab om Undsætning fra de andre Deltagere i Opstanden og om Hjælp fra Danmark, men begge Dele glippede, saa at han saae ingen anden Udvej end at flygte til Danmark. Siden kom vel den danske Flaade paa 200 Skibe, anført af Knud Svendson og Hakon Jarl (rimeligvis en Sønnesøn af Godvin Jarl), men det var bagefter, den fandt Opstanden dæmpet og vovede sig ikke til at gjøre Landgang; den søgte Vinterleje i Flandern og vendte med uforrettet Sag tilbage til Danmark, hvor Hakon blev skyldt for at han havde ladet sig bestikke af Vilhelm, ligesom fordum Asbjørn Jarl. Roger var bleven dømt til evig Fængsel, men Valtjov, som frivillig tog over til Kongen og bekjendte sin Skyld, maatte bøde meget haardere, skjøndt han ikke havde baaret Avindskjold imod Vilhelm; hans Fjender, iblandt hvilke Ivo Talbusk var en af de ivrigste, fik udvirket, at han blev halshugget som Landsforræder. Hans Lig blev begravet med stor Hæder i Croyland Kloster ved Abbed Ulfkel, og snart udbredte Rygtet sig om de Undergjerninger, der skete ved hans Grav, ja endogsaa til Island naaede hans Ry, som vi kan see hos Snorre Sturleson.*)

---

*) Harald Haarderaades Saga Kap. 52.

## 23. Ely overgiver sig.

Medens Anglerne søgte en tarvelig Trøst over den mislykkede Opstand i at dyrke Valtjov efter hans Død som en Folke-Helgen, lakkede det ogsaa ad Enden med Elys Frihedskamp, der nu havde varet paa syvende eller ottende Aar; thi da Kongen mærkede, at han ikke havde Udsigt til at tage Øen i aaben Kamp, lagde han Beslag paa alle Klosterets Jordegodser, der laae udenfor Øen og deelte dem ud mellem sine Mænd; og det gik Munkene saa nær til Hjerte, at de hemmelig, uden at Hervard vidste noget derom, sendte Abbed Thorsten til Kongen i Warwick, for at bede om Fred, naar de blot maatte faae al Klosterets Ejendom kvit og frit tilbage igjen. Det Tilbud blev modtaget med Glæde, og en Dag, da Hervard med sine Folk var draget ud for at gjøre Bytte, lod de Kongen og hans Mænd i al Stilhed komme til Øen, for at det kunde løbe af uden Kamp og Blodsudgydelse. Dog var der en af Munkene, Alvin Orgarsen, der søgte Hervard op for at lade ham vide, at de havde taget imod Kongen og sluttet Forlig med ham, men han havde allerede forinden faaet det at høre, og var paa Vejen hjemad med hele sin Skare, der bar Brandfakler i Hænderne, da de havde i Sinde at stikke Ild paa Klosteret til Løn for Forræderiet. Alvin havde megen Møie med at faae ham fra det Forsæt og bad ham om, at han dog hellere vilde tænke paa at redde sit Liv og komme i Sikkerhed, med mindre han selv vilde indgaae Forlig med Kongen, thi i saa Fald kunde han træffe ham med hans Hær ved Vichford, et lille Stykke Vei derfra. Endelig

gav Hervard efter for hans indstændige Bønner, da Alvin altid havde været ham en trofast Ven og en god Stalbroder under Kampen i mangen Nød og Fare, gik ombord i sine Skibe, som han havde haft at forsvare Øen med, og sejlede ud i Bugten ved Whitwell, hvor han havde den aabne Sø for sig og kunde komme hvorhen han vilde. Der vilde han vente paa nogle af sine Folk, som han havde ladet blive ved Chesham, og sendte nogle andre Bud ud efter dem, for at de ikke skulde blive taget til Fange. De traf dem paa en lille Ø, men deres egne Stalbrødre antog de for at være Folk, der var sendt ud for at forfølge dem, saa at de skjulte sig mellem Rørene, og to af dem, Stærkulf og Broder, tænkte at det maaskee kunde komme dem noget til Gode, om de blev taget for at være Munke, saa at de saa godt som muligt, kronragede hinanden med deres Sværd; men endelig kunde de dog kjende de andre paa Stemmerne, og vendte saa alle i Forening tilbage til Hervard.

---

## 24. Hervard undslipper ved en Fiskers Hjælp.

Mens Hervard opholdt sig der i Bugten, havde han det haardt; Kongen havde stadig sine Sporhunde ude efter ham og lod holde Vagt rundt omkring paa Kysten, og hans egne Landsmænd var vel blevne trætte af det hele, og var helst fri for at have noget med ham at gjøre, saa at de endogsaa vendte sig imod ham; ja, saa fortvivlet saae det ud for ham, at han med egen Haand dræbte sin Yndlings-Hest, sin egen „Svale“, da han ikke vilde have,

at nogen, han ikke undte den Ære, skulde prale af at eje Hervards Hest. Under disse fortvivlede Omstændigheder var det vel, som det berettes os i Gaimars Rimkronike, at han blev reddet af en Fisker, der plejede at bringe Fisk til de Normanner, der holdt Vagt langs med Marsken. Fiskeren tog ham med sex af hans Stalbrodre ombord i sin Baad, og dækkede dem godt til med Siv og Ror, og sejlede derpaa en Aften, som Morket faldt paa, lige ind til et Sted, hvor der var et normannisk Vagthold. Normannerne kjendte ham; de var vante til at kjobe Fisk af ham, saa de lod ham ganske rolig lægge til med Baaden, da de ikke var satte paa Vagt imod ham, og satte sig derpaa tilbords i deres Telte og lod den friske Fisk smage sig godt. Nu rejste Hervard sig af sit Skjul og gik i Land med sine Folk, og faldt uformodet over Normannerne; 26 af dem huggede de ned med deres Strids-Oxer, og Resten blev slagen med Skræk, saa at de flygtede over Hals og Hoved; medens Hervard med sine Følgesvende i al Mag besteg nogle fuldt opsadlede Heste, som de havde ladt i Stikken, og tog deres Tilflugt til Skovene i Northamton, hvor de nok kunde bjerge sig, da de var godt kjendte med hver Sti og hver Plet, og desuden overalt fandt Venner, der understottede dem.

---

## 25. Normannerne gjøre Jagt paa Hervard, men komme tilkort.

Paa Kongens Bud samledes der en stor Hær fra Northamton, Cambridge, Lincoln, Holand, Leicester, Hun-

tingdon og Warwick, de skulde alle paa en bestemt Dag see at fange Hervard og hans lille Skare, og gjennemsøgte til den Ende Skovene ved Burg (Peterborough), hvor han dengang opholdt sig; saa tæt flokkedes Fjenderne om ham, saa at det var ham umuligt at bryde igjennem, og der var ikke andet for ham at gjøre end at trække sig tilbage i Tykningen af Skovene og at vente der paa Undsætning fra sine Venner. For at ingen skulde komme paa Spor efter dem, lod han Hestene sko forkeert, og hans Venner fik Bud om at gjøre det samme, naar de kom ham til Hjælp. De samlede sig om ham, en efter en, som det kunde træffe sig, og da han saaledes efterhaanden havde faaet 100 udvalgte Riddere og 200 dygtige Mænd tilligemed nogle enkelte Slyngekastere og Bueskyttere at byde over og det var knapt med Plads til saamange, syntes han, det var bedst at falde Fjenden i Ryggen eller i Siden, inden de rykkede ham for nær ind paa Livet. Det var nemlig ikke blot hans egne Landsmænd, der forlod alting for at slutte sig til ham, men endogsaa nogle af Kongens Hird tog hen til ham, for at prøve om det virkelig var sandt hvad de havde hørt fortælle om ham, men det forstaaer sig, at Hervard tog imod dem med stor Varsomhed og lod dem aflægge Ed paa at de ikke vilde forraade ham.

Skjøndt det var en stor Hær, han havde imod sig, under Anførsel af Abbed Turold af Burg og Ivo Talbusk, og de glædede sig ret til at knuse ham og hele hans Flok med et Slag, regnede Hervard ikke stort hvor mange de vare, men stillede alle sine Slyngekastere og Bueskytter op, saa at de kunde staae dækkede bag Stam-

merne, og nogle stillede han i Skjul, væbnede med Kastespyd, foroven mellem Træernes Grene, saa at de andre kunde rykke frem i Skovbrynet, dækkede ved dem. Hervard var bestandig i Spidsen og alle Vegne paa Færde, paa hans højre Side holdt sig Regnvald fra Ramesey, paa venstre Vinter, alle tre til Hest. De rykkede nu rask fremad, men saasnart de med Held havde udholdt det første Angreb af Normannerne, der overmodig og uden Orden styrtede løs paa dem, havde brudt deres Linie og slaaet en Mængde af dem til Jorden, trak de sig tilbage til Skoven, inden Fjenderne med hele deres Styrke kunde overvælde dem. Dog varede det kun et Øjeblik, inden de drog fremad paany, og saaledes blev de ved hele Dagen, den ene Gang efter den anden at gjøre Udfald og trække sig tilbage, mens Bueskytterne dækkede dem baade naar de rykkede frem og naar de søgte tilbage til Skoven. Tilsidst, noget over Middag, var Normannerne heelt udmattede og deres Heste trætte, og i et Øjeblik, inden de toge sig ivare, kom Hervard bag om dem og angreb Lejren, hvor han gjorde en heel Deel Fanger, og derimellem Abbeden af Burg, der klogelig havde holdt sig i Baggrunden; de andre Normanner var trætte af Kampen, saa at der faldt en stor Mængde, eller turde dog ikke samle sig til et kraftigt Angreb, af Frygt for at Hervard da vilde lade det gaae ud over de højfornemme Fanger, som han havde taget.

---

## 26. Hervard plyndrer Peterburg Kloster, men revses i et Syn.

Abbed Thurold af Burg fik først sin Frihed ved at kjøbe sig løs for 30,000 Mark Sølv og hans Højærværdighed maatte, saalænge til han skaffede dem tilveje, til sin store Harme trække om med Hervard i alle hans Smuthuller og Skjulesteder. Det blev da, som man kan tænke, Peterburg Kloster, der maatte udrede Løsepengene; men aldrig saasnart var han kommen paa fri Fod, før han atter lavede sig til at tage Kampen op og holdt Krigsfolk paa Klostergodset, for at han altid kunde have en Hær paa rede Haand til at gjøre Jagt paa Hervard. Saasnart han fik det at vide, hvordan Abbeden talte om ham og at han ikke skjønnede mere paa at hans Liv var bleven skaanet, drog han uden at spilde Tiden, den selv samme Nat til Burg, stak Ild paa alle Bygningerne og røvede hele Kirkeskatten, og kun med Nød og neppe undslap Abbeden for at blive fanget paany.

Næste Nat havde Hervard et Drømmesyn. Der stod en gammel Mand hos ham, med et barsk Aasyn, men ellers langt prægtigere klædt, end hvad han ellers havde seet eller kunde gjøre sig Forestilling om, og truede ham med en stor Nøgle, som han havde i Haanden, at han strax skulde give alt det tilbage igjen, som han havde røvet fra hans Kirke Natten i Forvejen, dersom han ellers vilde sørge for sin Sjæls Frelse og ikke med det Første gaae en ynkelig Død imøde. Det var godt at vide, at det var Sankt Peter, til hvem Kirken og Klostret var indviet, og hans Ord slog Hervard med en saadan

Rædsel, at han ikke lod en Time gaae hen efter at han var vaagnet, inden han bragte hele Byttet tilbage, og drog sin Vej med alle sine Folk. Undervejs kom de paa Vildspor og kunde ikke komme paa ret Vei igjen. Da hændte der sig en mærkelig Ting, thi som de stod i den vildsomme Skov og vidste ikke hvorhen de skulde vende sig i den mørke Nat, kom der en Ulv hen til dem, logrede for dem som kunde det været en Hund, og gav sig til at løbe hen ad Vejen tæt foran dem; de troede nu virkelig i Mørket, at det var en Hund, og opmuntrede hinanden til kun at følge bagefter, saa kom de nok til den Gaard, hvor den hørte hjemme. Det gjorde de ogsaa, og mærkede snart, at de vare komne paa ret Vei igjen; men i det Samme viste der sig brændende Lys, der satte sig fast ved Krigsfolkenes Landser, de skinnede ikke stærkt, men var ligesom dem, Folk kalder Brudelys; men det var ikke muligt at ryste dem af eller at slukke dem. Det kom dem jo noget underligt for, men da de nu kunde kjende Vejen og Ulven stadig løb foran, fortsatte de Rejsen, til det gryede ad Dag; da saae de til deres Forbavselse, hvem det var, der havde viist dem paa rette Vej, men inden de saae sig om, var Ulven borte og Lysene slukte, men selv vare de ogsaa komne hvor de vilde hen, til Stamford, saa at de maatte prise Gud for at han havde givet dem Lykke til den Vandring.

---

## 27. Tyrfrid gaaer i Kloster.

Nogen Tid efter var det, at Hervards Hustru Tyrfrid skilte sig fra ham og gik i Kloster, fordi han flere Gange havde modtaget Bud fra en fornem og rig Kvinde, Alftrude, der først havde været gift med Dolfin Jarl, med Forslag om at han skulde ægte hende, hvad der imidlertid kun kunde skee med Kongens Tilladelse, men hun vidste efter hvad hun havde hørt Kongen selv sige, at der intet vilde være i Vejen for den, naar Hervard kun vilde indgaae Forlig med Kongen og sværge ham Troskab. Hervard havde nok Lyst til at indlade sig derpaa, da det var den smukkeste Dame i hele Riget, og hun manglede heller ikke meget i at være den rigeste. Derfor sendte han Bud til Kongen, bad om hans Tilladelse til at ægte denne Dame, og lovede at han vilde slutte Forlig; Kongen gik med Glæde ind derpaa, og Dagen blev berammet til at bringe det i Rigtighed. Det var Grunden til at Tyrfrid, Hervards rigtige Hustru, med sin Mands Minde gik i Kloster i Croyland og tog Sløret som Nonne. Men fra den Tid forlod Lykken Hervard, som han selv tit sagde, at den var ham ikke mere saa god som før; Tyrfrid var ogsaa en udmærket klog Kvinde og havde staaet ham ærlig bi med gode Raad i hvad Nød der saa ramte ham.

---

## 28. Hervards Kamp med Lettold.

Som han nu paa Vejen til Kongen red forbi Brunnesvald, mødte han en Saxisk Ridder, ved Navn Lettold, en høj og statelig Mand, der var bekjendt for sin sjeldne Styrke. Hervard hilste først paa ham, ridderlig og beleven som han var, og spurgte hvem han var, og hvad Slægt han var af; men hans hoviske Spørgsmaal blev ikke godt optagne, Lettold besvarede det kun med at kalde ham et Dummerhoved og en Bondelømmel. Det førte til at de kom i Kamp med hinanden, og det vilde deres Følgesvende ikke staae ledige og see paa, saa de gave sig ogsaa til at prøve Kræfter. Hervards tre Stalbrødre, Geri, Benok og Matelgar, havde snart gjort det af med deres Modstandere og strakt dem til Jorden, skjøndt de havde fem mod sig, men Hervard kunde ikke blive saa hurtig færdig med Lettold; han vilde dog ikke have Hjælp af nogen af de andre, da det her som altid var hans Ord, at det var en Skændsel at være to om een, men een mod een, enten man saa stod eller faldt! Midt under Kampen brast Hervards Sværd itu ved Fæstet, saa at han ikke vidste hvad han skulde gjøre og var nær ved at give tabt; men da raaber Geri til ham: „Har Du glemt, hvad det er Du bærer ved din Side, eller vil Du maaskee have, at jeg skal optage Kampen i dit Sted!“ Derved fik Hervard nyt Mod og drog det andet Sværd af Skeden, som han reent havde glemt, at han havde hængende ved sin Side, og gik løs paa sin Modstander, og ved første Hug, som Lettold mente, var rettet mod Hovedet, traf han ham i Skinnebenet, men dog

holdt han sig opreist og erklærede, at han ikke vilde overgive sig eller gjælde for overvundet, saalænge han var i Live. Hervard vilde dog ikke kæmpe mere med ham, men priste ham for hans Tapperhed og sagde, at aldrig havde han truffet hans Mage; thi aldrig havde han været i saa stor en Fare i nogen Kamp, eller havde det kostet ham saa meget at overvinde en Modstander.

---

## 29. Hervard ved Kongens Hof.

Han fortsatte derpaa Rejsen til Kongen, men da han allerede var nær ved Maalet, kom han i Tanker om at det dog tog sig altfor ringe ud, at komme til Kongen med 3 Mand i Følge, og vendte derfor om igjen; men det varede kun kort, inden han kom tilbage med 40 Mand, udmærkede Krigsmænd og velvoxne Folk, saa at man ved første Øjekast kunde see, at det var Mænd ud af Vælgten. Kongen modtog ham godt, men vilde dog ikke give Lov til at Hervards 40 Mænd fik Ophold paa Kongsgaarden sammen med hans egne Mænd, da han var bange for at det skulde komme til Strid imellem dem, saa at han lod dem være til Gjæst paa en anden Gaard der i Nærheden. Hervard selv med 3 Andre blev paa Kongsgaarden, og lovede at han for Fremtiden vilde gjøre hvad Kongen bød ham. Dagen efter mønstrede Kongen Hervards Folk, lod dem foretage Øvelser baade med og uden Vaaben, og fornøjede sig over at see hvor skjønne og statelige Karle det var, saa at han maatte indrømme, at de virkelig var de ypperligste Krigsfolk, han

havde seet. Hervard lod dem nu rejse hjem hver til sit, saa nær som to, som han beholdt hos sig, da han vilde vente til han havde faaet sit Fædrenegods tilbagegivet og aflagt Kongen sin Lenseed.

Ridderne ved Kongens Hof syntes imidlertid, det var en stor Skam, om saadan en Mand, som de ikke kunde udstaae for deres Dod, saa let og hurtig skulde komme i Ære og Yndest hos Kongen, og stræbte derfor af al Magt at styrte ham i Ulykke; de aftalte med een af deres Midte, ved Navn Ogger, at han skulde æske Hervard til en Tvekamp, da de var visse paa, at han ikke vilde holde sig tilbage, men optage Handsken, naar nogen bod ham ud til Kamp eller Styrkeprove. Det er ogsaa meget muligt, at Ogger havde sine gode Grunde til gjerne at ville have Hervard af Vejen, dersom han nemlig skulde være den samme, som den Ogger Britte, der efter Dommedags-Bogen til en Tid har ejet Brunne. Derved tænkte de at kunne lægge ham for Had hos Kongen, som en Urostifter og Slagsbroder, men satte dog mest deres Lid til at han skulde finde sin Overmand i Ogger, der var meget hojere og saae ud til at være langt stærkere. Det maatte dog gaae af i al Stilhed, for at Kongen ikke skulde faae noget at høre derom, forend det hele var forbi. Ogger udæskede Hervard baade een Gang og to Gange, endelig tog han imod Udfordringen. De begav sig hen til en Lund, hver af dem med 3 Ledsagere, der maatte sværge paa, at de ikke vilde hjælpe nogen af dem, men blot see til, om de vilde kjæmpe eller slutte Forlig. Længe efter at Kampen var begyndt, blev Hervard ved med at raade til at holde op, da det var

dumt at slaaes uden skjellig Grund og til ingen Verdens Nytte. Det vilde Ogger slet ikke høre noget om, men tænkte, at den Snak kom han kun saa tidt med, fordi han var bange og regnede sig selv for saa godt som overvunden. Derfor angreb han ham saa meget ivrigere, saa Hervard tilsidst tabte Taalmodigheden, og gjorde Modstand for Alvor, som det altid var hans Skik at gjemme sine bedste Kræfter tilsidst, og han helmede heller ikke, for Ogger maatte give tabt efter at have faaet et svært Saar i sin højre Arm.

---

## 30. Hervard falder til en Tid i Unaade.

Det benyttede nogle af hans Uvenner sig af og gik til Kongen og bandt ham en lang Historie paa Ærmet, forestilte ham derhos, at han kunde ikke beholde saadan en Mand hos sig, der var Forræder mod hans Rige og lagde kun an paa at skade ham, ham kunde man ikke slutte Forlig med, men han maatte være glad naar han kunde slippe med at holdes i Fængsel paa Livstid. Kongen troede dem vel ikke, men gav dog for saa vidt efter for dem, som han overgav Hervard til Robert af Horepol ved Bedford, at han indtil videre skulde passe paa ham og svare til ham, og hos ham var han da ogsaa i et heelt Aar, vel ikke i haardt Fængsel, men dog altid i Lænker, og Friheden berøvet. Greven af Varennes, Robert Malet og Ivo Talbusk blev dog ved at raade Kongen til at han aldrig skulde lade ham komme ud af Fængselet, da de ikke vilde faae Fred i Landet, naar han

var paa fri Fod. Nogle af Hervards Venner fik det at høre og sendte en Klerk, Lovrik Degn, til ham, som var godt skikket til et saadant Ærinde, da han kunde lade meget eenfoldig, men var ellers snild nok, og med ham fulgte der en anden Mand, der gik for at være Mælkemand, og bragte ogsaa virkelig Mælk til Kjøkkenet, men i Grunden bragte han dog Bud mellem Hervard og hans Venner.

Engang hørte disse to Mænd, at Robert af Horepol klagede over Hervards ynkelige Skæbne, da han nu med det første skulde føres bort og overgives til hans bittre Fjende Ivo Talbusk og holdes fangen i Buckingham; og han ønskede at hans mange Venner, som han havde gjort saa meget Godt i sine Velmagtsdage, kunde møde dem paa Vejen og befri deres gamle Herre. Det sendte de Bud om til de andre, og de blev alle stævnede til at møde paa en bestemt Dag i en Skov, som Hervard skulde føres igjennem paa Vejen til Buckingham. Da Robert og Normannerne, der havde Hervard under Bevogtning imellem sig, kom til Skoven, blev de saa uventet angrebne af de Fredløse, at der strax faldt temmelig mange, inden de kunde komme til at sætte sig til Modværge; de samlede sig dog snart, men saa mange de end var, kunde de dog ikke staae sig. Efter en heftig Kamp blev Hervard befriet, og han brugte strax sin Myndighed til at fri Robert af Horepol fra Fangenskab, takkede ham fordi han havde behandlet ham godt i den Tid han havde haft ham under sin Varetægt, og bad ham om at lægge et godt Ord ind for ham hos Kongen. Det glemte han heller ikke, da han kom til Kongsgaarden, men fortalte hvad der

var hændet og hvordan Hervard var bleven befriet af sine Venner, og bad Kongen at komme i Hu, hvorledes han paa Tro og Love var kommen til ham, men desuagtet med Uret har sendt i Fængsel; han vilde sikkert endnu staa ved hvad han for havde lovet og tjene Kongen paa alle Maader. Da Kongen optog hans Ord vel og sagde, at der var skeet Hervard Uret, blev Robert ved at tale hans Sag, og sagde at han ikke for en Ubetydeligheds Skyld skulde jage saadan en Mand ud af Landet eller stode ham fra sig, men hellere see at knytte ham saaledes til sig, at han kunde gjore sikker Regning paa hans Troskab; men man kunde være vis paa, at Hervard ikke vilde slaa sig til Ro her i Landet, med mindre han fik sin Fædrenegaard tilbage med Kongens gode Vilje. Kongen svarede strax, at saaledes skulde det være, og udstedte et Brev, hvorved Hervard kunde komme i sikker Besiddelse af hele sin Fædrenearv, dog skulde han forholde sig rolig og ikke ponse paa Daarligheder, om han ellers satte Priis paa at beholde Kongens Venskab.

---

## 31. Hervards sidste Dage, hans Død og Eftermæle.

Det er kun lidt, hvad vi kan fortælle om Hervards sidste Dage, og skjondt der er dem, der mener, at han saalænge han levede, blev ved at fore et uroligt Liv i stadig Kamp imod Vilhelm og hans Baroner, falder det dog rimeligst at tro, at han blev ved at være Kongen en tro Mand om han end kan have haft adskilligt Udestaaende

med saadanne Naboer som Ivo Talbuſk og hans Lige. Viſt er det, at hans og Tyrfrids eneſte Barn, en Datter af ſamme Navn ſom Moderen, blev gift med en Norman, der var hans Nabo paa Depping Gaard, Hugo af Envermue*), ſom efter Hervards Død arvede Brunne; og det ſkulde man jo ſynes, tyder paa, at Hervard holdt godt Forlig og Venſkab med de Normanner, der lod ham være i Ro. Man har vel en Efterretning om, at engang da Hervard og Hugo var ſammen i Huntingdon, blev Hugo ſom han var beſat af en ond Aand og ſlog ſin Svigerfader ihjel; men hvad man ſaadan ſkriver op efter gammel Snak flere hundrede Aar bagefter, det kommer dog meget for ſeent til at have noget at ſige, naar det kommer i Strid med hvad ſamtidige og vel underrettede Mænd veed at fortælle. Morſomt er det dog at vide, at Lovrik Degn, ſom vi kjender fra den Tid af, da Hervard ſad i Fængſel i Bedford hos Robert af Horepol, var hos ham til det ſidſte ſom hans Præſt paa Brunne, og naar der nu fortælles os om denne Lovrik Degn, at hans ſtørſte Lyſt var det, at ſamle efter de gamle Skjaldeſange eller efter mundtlig Fortælling alt hvad han kunde finde om Kæmpers og Heltes Bedrifter, og fortælle dem til ſtor Fornøjelſe for alle dem der hørte derpaa, ligeſom han ogſaa ſkrev dem ned i ſit eget angelſke Modersmaal, og naar vi tilmed veed, at han ligeſaa udarbejdede Hervards

*) Envermue eller Envermen ligger et Par Miil fra Dieppe; vi finder desuden hos Orderik Hugos Broder Thurold nævnet ſom Biſkop i Bayeux, ſaa baade hans Navn og hans Slægt viſer hen til Normandiet.

Levnetsbeskrivelse paa Angelsk, da faae vi dog et godt Billede af hvordan Aftenerne gik paa Brunne Gaard, idet snart Lovrik Degn havde Ordet og drog de gamle Sange og Sagn frem for en lyttende Kreds, snart Hervard selv fortalte om sin Ungdoms Omflakken og sin eventyrlige Kamp imod Normannernes samlede Magt. Saadan gik adskillige Aar, inden Hervard døde og blev stædt til Hvile i Croyland Kloster ved sin Tyrfrids Side, hvor Pladsen alt i mange Aar havde staaet aaben til ham, thi kun paa fjerde Sommer havde Tyrfrid levet efter at hun havde taget Sløret. Men endnu i mange Aar derefter lød Sangen om Hervard Lovriksøn overalt hvor Anglerne kom sammen, ja paa Veje og Stræder hørte man Folkeviser til hans Pris. En Skandse paa Ely bar Hervards Navn endnu 200 Aar derefter, og et svært Blokhus, som Kong Vilhelm havde opført under Belejringen, stod ogsaa vel 100 Aar som Minde om Kampen.

Dølges skal det dog ikke, at vi hos Normannen Gaimar i hans franske Rimkronike om Englands Konger (fra Midten af det 12te Aarhundrede) finder en udførlig Fortælling om hvordan Hervard kom af Dage ved et lumsk Overfald af hans Arvefjender, Normannerne, og om vi end ikke kan skjænke ham Tiltro fremfor Ingulf, Abbed i Croyland Kloster, der skrev ganske kort efter at Hervard var bleven jordet i Klostret og vidste god Besked med alle hans Hændelser, og som udtrykkelig beretter, at han endte sine Dage i Fred, saa kan det dog nok være værd at høre, hvad der blev fortalt om Hervard paa Normannernes Borge og hvordan der blev sunget om ham af de normanniske Rimsmedde.

Det var nemlig kort efter at Hervard havde sluttet Forlig med Kong Vilhelm, at denne maatte over til Frankrig for at dæmpe en Opstand i Maine, og nu benyttede nogle Normanner hjemme i England sig af Lejligheden, medens Kongen var borte, brød Freden og overfaldt Hervard en Dag, som han sad ved Middagsbordet. Hans Kapellan, Halvard, havde rigtignok skullet holde Vagt, men havde kun passet daarlig paa, og havde taget sig i den Sted en god Middagssøvn. Normannerne kom saaledes bag paa Hervard og Vinter, hans gamle Stalbroder, inden de kunde faae sig ordenlig rustede og ifore sig en Pandserskjorte, eller svinge sig paa deres Gangere, saa alt hvad han kunde naae, var at gribe et Skjold, en Landse og et Sværd, som laae i Nærheden. Dermed foer han som en Løve frem foran alle sine Folk, lige ind imod Normannerne og raabte til dem: „Eders Konge har skjænket mig Fred, men nu kommer I som lumske Forrædere og overrasker mig ved Bordet, vil røve mit Gods og dræbe mine Folk; men dyrt skal I komme til at betale det, det kan I stole paa!" Og dermed tog han et Kastespyd af en Tjeners Haand, og skjød det ud mod en normannisk Ridder, som foer omkring og gjorde et skrækkeligt Spræl og æskede Hervard til Kamp, og traf ham saa godt, at Spydet gik lige igjennem hans Pandser ind i Hjertet, saa han styrtede død om med det samme, og laae paa sin Gjerning uden Præst og Skriftemaal.

Nu stormede Normannerne alle paa een Gang ind imod ham og omringede ham fra alle Kanter, saa at han snart blødte af mange svære Saar; men dog værgede han sig kjækt som et rasende Vildsvin, og fældte flere af sine

Fjender, saa længe hans Landse stod ham bi, men da den sønderbrødes, tog han Sværdet og slog saa vældige Slag med det, at det gjaldede i Skoven; fire af Normannerne maatte bide i Græsset, og de andre var færdige ved at ønske sig vel derfra. Tilsidst sprang ogsaa Sværdeklingen itu ved et Hug imod en Ridders Hjelm, men skjøndt værgeløs, gav han dog ikke tabt endnu, tog Skjoldet i begge Hænder og brugte det som Vaaben, og huggede saaledes om sig, at 2 Franskmænd fik deres Rest. Imidlertid listede fire af hans Fjender sig bagom og borede deres Landser igjennem ham, saa at han segnede i Knæ, men med sin sidste Kraft tog han Skjoldet og kastede det imod en af Snigmorderne, en Ridder fra Bretagne ved Navn Ralf de Dol, og traf ham i Hovedet, saa at Halsen knækkede, og de faldt begge døde om i samme Øjeblik. En af Normannerne, Halselin, gik hen og huggede Hovedet af Hervard, men selv i Fjendemund gjenlød hans Pris, og det blev hans Eftermæle imellem dem, at havde der kun været tre Mænd til, ligesom han, da var Franskmændene neppe nogensinde kommen til England; ja var han ikke bleven saaledes lumskelig overfaldet, havde han dog tilsidst naaet at jage dem ud af Landet igjen.

Ikke slet saa stortalende, men saa meget des sandere, lyder Hervards engelske Eftermæle, at han saalænge som vel muligt forsinkede sit Fædrenelands Undergang og lod i det mindste sit Folk ikke synke uhævnet ned i de Dødes Rige. Og nu da vi Danske er begyndt at leve op igjen herhjemme og at oplive vore egne gamle Minder, prøve vi ogsaa paa at udføre paa vor Vis, hvad vore Fædre ikke mægtede ved Sværdet i Hervards Dage; thi mens vi

maa indromme, at det kun var en simpel Hjælp, Anglerne dengang fik fra dansk Side, da det gjaldt Fædrenelandets Frihed og Modersmaalets Ret og Ære, saa kan nu ingen nægte, at det i vore Dage var Danske, der udrev Anglernes gamle Modersmaal, Skjaldesang og Folkeliv af den dybe Glemsel og stillede dem i Lys; og er det end lidt kjedeligt, at ingen af de mange gammel-engelske Viser om Hervard er bevaret enten i Folkemunde eller paa Prent til vore Dage, saa vidt vi da veed, saa troster vi os dog ved paa Dansk at synge Hervard Lovriksons ny Vise*):

Jeg var en slem balstyrig Knægt,
Med Dun og Skjæg paa Hagen,
Og ligned vel min gamle Slægt
Fra Slien op til Skagen.

Thi jeg en Angler var af Byrd,
Blandt dem, som alle vidste,
Langtfra den første gale Fyr,
Om end maaskee den sidste.

Jeg spilled saa forvoven op,
I Dage altfor tamme,
At som en uregjerlig Krop
Jeg dreves ud med Skamme.

Jeg tumled mig i Verden om
Blandt tamme Dyr og vilde,
Men hvad mig allerbedst bekom,
Det var to Tine milde.

---

*) Grundtvigs Krønikerim (anden Udgave).

Dem mødte jeg i Flæmingland
Hos Tyrfrid, nu hensovet,
Hun var en faver Liljevand
Og from og ei forlovet.

Saa gode Venner blev vi To,
Som Ægtefolk kan være,
Hos hende jeg mig slog til Ro
Med Rigdom, Dyd og Ære.

Jeg leved som en Herremand
Og glemte Frændelaget,
Til der kom Nyt fra Engeland
Om meer end Hasting=Slaget.

Med Nidingen fra Normandi
Ei blot kom Herskab fremmed
Men alskens Vold og Tyranni
Til Angelsaxer=Hjemmet.

Et Rov var Odelsgodset mit
Nu i Normanners Hænder,
Min Moder var paa Døren smidt
Og tigged Brød hos Frænder.

Da af min Dvale op jeg foer,
Sleb Sværd og hvæssed Pile;
Før Harm er hævnet, høit jeg svor,
Ei meer skal Armen hvile.

Min Tyrfrid tog det hvide Slør,
Jeg Ridder=Vaaben blanke,
Med Æren helst hver Ædling døer,
Det var min faste Tanke.

Normannen fra min Faders Gaard
Kom over Hals og Hoved,
Til askegraa blev mine Haar,
Jeg kæmped som jeg loved.

Ja, Banner rejste jeg mod ham,
For hvem de Stærke bæved,
Og ofte til Tyrannens Skam
Med Seierskrands det svæved.

Da var ei meer det halsløs Sag
Paa Engelsk høit at kvæde,
Besunget blev hans Nederlag
Paa Gade og paa Stræde.

Og vandt jeg ikke bedre Kaar
For Fædres Land i Dvale,
Saa vandt jeg dog min Faders Gaard
Og Pris i Riddersale.

Og aldrig for Normanners Staal
Og franske Sladdermunde
Skal Anglers gamle Modersmaal
Og Viser gaae til Grunde!

# Karl Schønbergs Forlag. 1857—1865.

Grundtvig, N. F. S., Om den sande Kristendom og om Kristendommens Sandhed. Anden Udgave. 1865. 1 Rd. 72 Sk.

Grundtvig, N. F. S., Om Religionsforfølgelse. En Stemme. 1842. 6 Sk.

Grundtvig, N. F. S., Optrin af Nordens Kæmpeliv. Anden Udgave. To Dele. 1861. 2 Rd.

Grundtvig, N. F. S., Skal den lutherske Reformation virkelig fortsættes? Anden Udgave. 1863. 48 Sk.

Grundtvig, N. F. S., Til Danmark. Med Tone af H. Nutzhorn. Andet Oplag. 1865. 4 Sk

Grundtvig, N. F. S., Trøstebrev til Danmark. Andet Oplag. 1864. 8 Sk.

Hammerich, F., Skandinaviske Rejseminder. 1840. 1 Rd.

Helveg, F., Hen til Kristus! En Slags Traktat til Fortsættelse, Forsvar og fredelig Forstaaelse. 1864. 2 Rd.

Helveg, F., Tre Stæder. Sondagsaften-Minder. 1861. 1 Rd. 24 Sk.

Hoff, V. J., „Tør Du bede for de Døde?“ Et Svar til Pastor Vilhelm Beck. 1865. 10 Sk.

Hoffmann, E. T. A., Brudevalget og Guldskaalen. To Æventyr. oversatte af Forf. til Klara Rafael. 1858. 1 Rd.

Holberg, L., Heltindehistorier. Udgivne af G. Rode. 2 Dele. 1861. 2 Rd. 64 Sk.

Holberg, L., Moralske Tanker. Udgivne af G. Rode. 1859. 2 Rd. 48 Sk.

Holberg, L., Trende Epistler til ***, hvorudi befattes det Fornemste af Hans Liv og Levnet. Udgivet af J. Levin. 1857. 1 Rd. 32 Sk.

Holm, P. A., Skildringer og Sagn fra Færøerne. Andet, forøgede Oplag. Med et Kaart og to Afbildninger. 1860. 72 Sk.

Hvor underligt det gik Prindsesse Alvilde. 1864. 24 Sk.

Ingemanns Jordefærd. Taler, Digte og Bladartikler, samlede af F. Barfod. 1862. 48 Sk.

Klaczko, J., En russisk Statsfanges Erindringer. Oversat af R. Schmidt. 1862. 80 Sk.

Kofod, L., Om min „Udslettelse“ og hvad jeg har udtalt om „Forholdene i mit Fædreland“. Bidrag til Belysning af „Systemet af 15. November“. 1865. 20 Sk.

# Karl Schønbergs Forlag. 1857—1865.

Layard, A. H., Populær Beskrivelse af Opdagelserne i Niniveh Oversat af L. Moltke. 1857. 1 Rd. 48 Sk.

Lindberg, J. C., Smaaskrifter. Udgivne af L. Helveg og N Lindberg. 1862. 1 Rd. 72 Sk.

Lindeman, L. M., Salmer af N. F. S. Grundtvig, med Melodier for Orgel eller Piano. 1862. 48 Sk.

Mariboe, Skitser fra en Sorejse. 1860. 72 Sk.

Maywahlen, V. U., Om de Dodes Rige og Sjælenes Tilstand deri. Frit oversat og forøget med Anmærkninger af gamle og nye Kirkelæreres Skrifter af C. M. Kragballe. Andet, forøgede Oplag. 1859. 1 Rd.

Mindeblade fra Danmarks Trængselsaar. Udgivne af N. J. Termansen. Andet Oplag. 1865. 16 Sk.

Mindeblade om Grundtvigs Jubelfest. Samlede og udgivne af F. Barfod. Med tre Træsnit. 1861. 48 Sk.

Mosebog, Første, i Udtog, efter Dr. Lindbergs Bibeloversættelse. Udgivet som Tillæg til L. C. Müllers „Bibelske Historie" af N. Lindberg. 1863. 28 Sk.

Plenge, J., Erindringer fra en Rejse i Skotland i Sommeren 1859. 1860. 64 Sk.

Plenge, J., Lidt om Livet i London. 1865. 2 Rd.

Rimkrønike, Den danske. Udgivet af C. J. Brandt. 1858. 72 Sk.

Samuel, Tiltaler ved Præstevielser. Oversat efter den tredje engelske Udgave af T. Skat Rørdam. 1862. 1 Rd. 32 Sk.

Sange, Et Hundrede danske, samlede af K. Køster. 1865. 32 Sk.

Schmidt, R., Digtninger. 1863. 1 Rd.

Secher, C. E., Danske Anonymer og Sevdonymer. 1865. 64 Sk.

Smith, C. V., Om Holbergs Levnet og populære Skrifter. 1858. 2 Rd. 24 Sk.

Vennemøde, Det kirkelige, i Kjøbenhavn den 9de og 10de September 1863. Ved L. Wagner. 1863. 24 Sk.

Winther, N., Færøernes Historie. Udgivet ved Undervisningsministeriets Understøttelse. Første—tredje Hefte. 1858—59. 3 Rd.



1862.




UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 05 05 15 003 0